

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δεύτερος

Συνδρομή ἰτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδ. φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἀρχ. ἀπὸ 1 ἰαν. ἰκαστ. ἔτους καὶ εἴνε ἰτησίου—Τιμὴ προηγ. φύλλον λ. 30 — Γραφ. τῆς Διευθύνσεως: Ὁδ. Σταδίου, 6.

17 Ὀκτωβρίου 1876

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΑΥΡΙΚΙΟΝ ΒΑΘΚ

Συνίεμα· ἰδίε σελ. 641.

Διάφορα εἶδη κεφαλαίων.

Ἡ συναναστροφή διεκόπη ἐπὶ στιγμὴν, διότι ἕκαστος ἐσκέπτετο περὶ ὧσων ἐλέχθησαν· ἀλλ' εἰς ἐκ τῶν γειτόνων δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ ὅτι τὸ νῆμα εἶναι κεφάλαιον ὅπως καὶ τὸ ὑφαντήριον, ἢ ὅτι ὁ σῆτος εἶναι ἐπίσης κεφάλαιον ὥς καὶ ὁ ἀγρὸς, καὶ οὕτω καθεξῆς.

Ὁ διδάσκαλος ἀπήντησε: «Καὶ ἄλλοι, ὅπως σεῖς, εἶπον, ὅτι ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ τοῦ εἶδους τῶν κεφαλαίων τούτων. Διὸ καὶ τὰ διέκρινον διὰ τῶν ὀνομάτων κεφάλαιον πάγιον, καὶ κυκλοφοροῦν κεφάλαιον. Λάβωμεν ὥς παράδειγμα τὸ κεφάλαιον τοῦ ὑφαντοῦ, συγκείμενον κυρίως ἐκ τοῦ ὑφαντηρίου καὶ τοῦ νήματος· ἀποσιωπῶ τὰ ἄλλα ἐργαλεῖα ἢ πράγματα. Τὸ ὑφαντήριον κινεῖται ἀκίνητον ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ, χωρὶς νὰ κινῆται· τὸ νῆμα, τοῦναντίον, ἔρχεται, καὶ μεταμορφούμενον εἰς ὕφασμα, ἀπέρχεται, καὶ ἀντικαθίσταται ὑπ' ἄλλου νήματος. Τὸ νῆμα, τὸ ὕφασμα, μεταβαίνουν ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα, ὅπως τὰ χρήματα· κυκλοφοροῦσιν, ὥς λέγουσι. Προσεῖτε καλῶς, κυκλοφορία σημαίνει ἐνταῦθα: ἀλλοτρίαν ἰδιοκτησίαν.

Τὸ ὑφαντήριον λοιπὸν εἶναι πάγιον κεφάλαιον, τὸ δὲ νῆμα κυκλοφοροῦν κεφάλαιον.

Ἐννοεῖται, ὅτι τὸ ὑφαντήριον δὲν εἶναι τὸ μόνον πάγιον κεφάλαιον. Τίς δύναται νὰ μ' ἀριθμῇ ἄλλα ἀντικείμενα δυνάμενα νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὰ πάγια κεφάλαια;

Πέτρος.—Τὸ ἐργαστήριον.

Λεωνίδας.—Ὁ ἀγρὸς, τὸ λειβάδι.

Φίλιππος.—Μία ἀτμομηχανή.

Διδάσκαλος.—Ἐν γένει τὰ ἀντικείμενα τὰ ὅποια δὲν ἀνανεώνονται συχνὰ καὶ τὰ ὅποια δὲν πωλοῦνται. Εἰς τὰ τῆς κυκλοφορίας κεφάλαια ὑπολογίζονται· ὁ ἰσχνὸς βοῦς π. χ., ὁ ὅποιος ἀγοράζεται διὰ νὰ παχυνθῇ καὶ πωληθῇ, τὸ νῆμα τοῦ ὑφαντοῦ, τὰ δέρματα τοῦ ὑποδηματοποιῦ, οἱ πρὸς θέρμανσιν ἀνθρακες τῆς μηχανῆς καὶ τὸ διὰ τὸ λάδωμα αὐτῆς ἔλαιον, τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν φόρων χρήματα, τὰ ἐνοίκια,

ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν, τὰ μηνιαῖα τῶν ὑπηρετῶν, οἱ πόροι καὶ πᾶσα ἀπρόοπτος δαπάνη.

Τώρα, θὰ σὰς προτείνω ἓνα δύσκολον ζήτημα. Μία ἄμαξα εἶναι κεφάλαιον πάγιον ἢ κυκλοφοροῦν;

Πολύλοι.—Κεφάλαιον κυκλοφοροῦν.

Διδάσκαλος.—Ἐκρίνατε ἀπὸ τὰ φαινόμενα. Ἐγὼ, πρὶν ἀπαντήσω, ἐσκέφην εἰς ποῖον ἀνήκει καὶ εἰς τί χρησιμεύει. Ἐὰν μ' εἰποῦν: ἀνήκει εἰς τὸν ἀμαξοκατασκευαστήν, τότε ἡξέβρω ὅτι ἡ ἄμαξα εἶναι ἐμπόρευμα, δηλαδ. κεφάλαιον κυκλοφοροῦν. Ἡ ἰδιοκτησία μεταβαίνει ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα. Ἐὰν μὲ εἰποῦν, τοῦναντίον, ὅτι ἡ ἄμαξα ἀνήκει εἰς ἓνα ἀμαξηλάτην, ἡξέβρω τότε ὅτι εἶναι πάγιον κεφάλαιον· διότι εἶναι ὄργανον ἐργασίας, διότι διὰ τῆς ἀμάξης τοῦ μὲ μεταφέρει, τὴν ὑπηρεσίαν δὲ ταύτην πληρώνω ἐγὼ, βεβαίως. Ἐὰν, τέλος, μάθω ὅτι ἡ ἄμαξα ἀνήκει εἰς τὸν πλοῦσιον γείτονά μας... τί θὰ μὲ κάμῃ νὰ ἀποφασίσω τὴν τάξιν τῶν κεφαλαίων εἰς ἣν πρέπει νὰ τὴν κατατάξω;

Οὐδεὶς ἀπεκρίθη.

Διδάσκαλος.—Δὲν εἰζέυρετε τί ν' ἀπαντήσῃτε καὶ ἔχετε δίκαιον· ἡ πρὸς εὐχαρίστησιν ἢ διασκέδασιν ἄμαξα δὲν εἶναι ποσὸς κεφάλαιον, διότι οὐδὲν παράγει. Εἶναι ἀντικείμενον καταναλώσεως. Ὁ ἰδιοκτήτης τῆς ἀμάξης τὴν μεταχειρίζεται μέχρις ὅτου κατασταθῇ ἄχρηστος· διότι ἡ λέξις καταναλίσκω δὲν σημαίνει μόνον τρώγω, ἀλλὰ καὶ χρησιμοποιῶ.

Γέρω-Πέτρος.—Ὡστε τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον δύναται νὰ ᾔῃ καὶ πάγιον κεφάλαιον, καὶ κεφάλαιον κυκλοφορίας, καὶ ἀπλῶς ἀντικείμενον καταναλώσεως· ἡ διάκρισις δὲ αὕτη προέρχεται ἐκ μόνης τῆς χρήσεως αὐτοῦ.

Διδάσκαλος.—Ἀς κάμωμεν τώρα μίαν ἄλλην ἐρώτησιν. Αἱ ἐπιστημονικαὶ γνώσεις τοῦ ἱατροῦ τί εἶδος κεφαλαίου εἶναι;

Ἀπορεῖτε πῶς αἱ γνώσεις ἢ ἡ μάθησις δύναται νὰ ᾔῃ κεφάλαιον; Ἀλλὰ μήπως αἱ γνώσεις τοῦ αὐτοῦ δὲν εἶναι τὸ ὄργανον τῆς ἐργασίας του; Διὰ τῶν γνώσεών του τούτων σὰς ἱατροῦε· παράγει τὴν υἰεῖάν σας, καὶ πληρώνετε εὐχαρίστως καὶ εὐγνωμόνως τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην.

Τὸ κεφάλαιον τοῦ ἱατροῦ, τοῦ δικηγόρου, τοῦ διδασκάλου, τοῦ μηχανικοῦ, εἶναι διανοητικὸν κεφάλαιον (καὶ κατὰ συνέπειαν ἄβλιν) καὶ δὲ-

ναι να συγκαταριθμηθῇ¹ μεταξύ τῶν παγίων κεφαλαίων, ὡς τὰ πλεῖστα τῶν τῆς ἐργασίας ἐργαλείων.

Γέρω-Πέτρος.—Καὶ πράγματι οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα. Στέλλω τὸν υἱόν μου εἰς τὸ σχολεῖον, σπουδάζει ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ δαπανῶ οὐκ ὀλίγα χρήματα. Ὁ υἱός μου, ἐκ μέρους του, ἐργάζεται, καὶ ἀποταμιεύει καθ' ἑκάστην ἐν τῷ μνημονικῷ του, ἔχει πεντάδραχμα, ἀλλὰ κόκκους γνώσεως καὶ ἐπιστήμης. Καὶ μετὰ τινὰ χρόνον, δύναται νὰ χρησιμοποίησῃ καὶ ὠφεληθῇ ἀπὸ τὰς γνώσεις ταύτας. Βέβαια, τώρα ἐννοῶ, ὅτι καὶ ἡ μάθησις εἶναι ἐν κεφάλαιον ἐπίσης.

Διδάσκαλος.—Ὁ ἐργάτης δὲ καλῶς γινώσκων τὸ ἐπάγγελμά του καὶ ἔχων καὶ ἱκανότητα ἔχει ἐπίσης ἐν κεφάλαιον, διότι τὸν πληρώνουν καλῆτερον ἀπὸ ἓνα ἐπιτήδειον, καὶ μάλιστα ἀπὸ ἓνα ἡμερομίσθιον ἐργάτην ὁ ὁποῖος μόνον τὰς δύο του χεῖρας δύναται νὰ προσφέρῃ.

Α. ΒΕΡΝΑΡΑΚΗΣ.

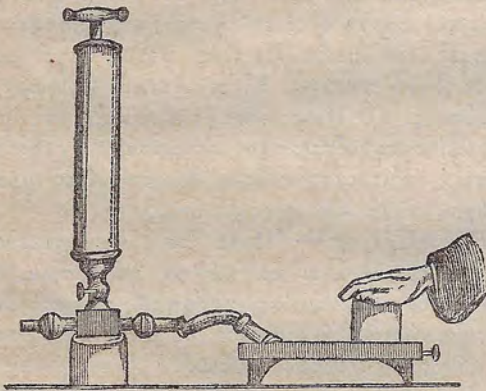
¹ Ἐπεται συνέχεια.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΚΗΡΙΟΥ

Συνέχεια· ἐξέ σελ. 642.

Τώρα ἤξεύρομεν τὴν βαρύτητα τοῦ ἀέρος. Ἄς σᾶς ἐξηγήσω τινὰς τῶν συνεπειῶν τῆς βαρύτητος ταύτης· καὶ, ἂν θέλετε, θὰ σᾶς υποβάλω καὶ τινὰ πειράματα διὰ νὰ ἐννοήσετε μᾶλλον τὴν λέγω.

Ἴδου πάλιν μία πνευματικὴ ἀντλία, ὡς ἐκείνη δι' ἧς πρὸ ὀλίγου ἐβίασα τὸν ἀέρα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν φιάλην. Ἡμπορῶ νὰ θέσω τὴν χεῖρά μου

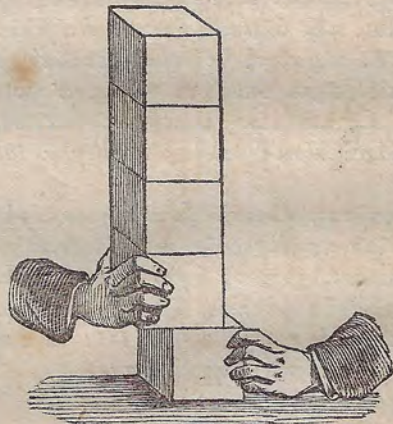
Σχ. 42.

1. Ὁ συγγραφὴς ἐνταῦθα, ὡς βλέπει τις, κατατάσσει τὰ ἐπιστημονικὰ ἢ διανοητικὰ κεφάλαια μετὰ τινος ἐνδοιασμοῦ εἰς τὰ πάγια κεφάλαια. Τὰ κεφάλαια ταῦτα καθ' ἡμᾶς κατ' οὐδὲν διαφέρουσι τῶν υλικῶν κεφαλαίων, διό καὶ εἰσὶ πραγματικὰ πάγια κεφάλαια ὅταν, φυσικῶς τῷ λόγῳ, ἐκμεταλλεῖσθαι· κατὰ τοῦτο δὲ μόνον διαφέρουσιν, ὅτι εἰσὶν ἐπαγγέλματα ἢ ἐπιχειρήσεις à fonds perdu, ἧτοι συναπέρχονται μετὰ τῶν κατόχων αὐτῶν, λόγος δι' ὃν εἰσὶ καὶ ἀναφαιρέτα. Κῦτος ὡς τοῦτο συμβαίνει μόνον διὰ τὴν οἰκογένειαν, ὅχι ὁμοῦ καὶ διὰ τὴν κοινωνίαν ἢ τὸ ἔθνος, διότι ὅχι μόνον ποτὲ δὲν γάνονται διὰ τὸ ἔθνος, ἀλλὰ τοῦναντίον καὶ ἀξιά- νουν. Οἱ κάτοχοι λοιπὸν τῶν διανοητικῶν τούτων ἢ ἀναφαιρέτων κεφαλαίων πρέπει νὰ υπολογίζωσι τὸ κεφάλαιόν των χρεωλυτικῶς.

Σ. τ. Μ.

εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ὄργανου, ὅθεν, ὅταν ἐργασθῇ ἡ ἀντλία, ἀφαιρεῖται ὁ ἀήρ. Πρὸς τὸ παρὸν ἡ χεῖρ μου εἶναι ἐντελῶς ἐλευθέρη, καὶ τὴν ἄγω καὶ τὴν φέρω ἐλευθέρως καὶ χωρὶς ἀντιστάσεως. Μόλις δὲ μετὰ μεγάλης ταχύτητος ὅταν τὴν κινῶ, αἰσθάνομαι ἐλαφρὰν τινὰ ἀντίστασιν τοῦ ἀέρος. Ἀλλ' ἄμα τὴν θέσω ἐνταῦθα εἰς τὸ ἐργαλεῖον καὶ ἀφαιρέσω τὸν ἀέρα, (ὁ καθηγητὴς θέτει τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μικροῦ δοχείου τοῦ προσηρτημένου τῇ ἀντλίᾳ, καὶ ἐξαιτλεῖ τὸν ἀέρα) βλέπετε τί γίνεται. Ἡ χεῖρ μου ὡς νὰ κολλᾶται εἰς τὸ μέρος τοῦτο, καὶ κολλᾶται τόσον, ὥστε ὅταν τὴν ἐγείρω, ἐγείρει καὶ τὸ ὄργανον. Πόθεν προέρχεται ὅτι μετὰ τῆς δυσκολίας δύναμαι νὰ τὴν ἐγείρω; Τὸ βάρος τοῦ ἀέρος τὴν στενοχωρεῖ, τὸ βάρος τοῦ ἀέρος τοῦ πιέζοντος ἄνωθεν ἐπ' αὐτῆς, ἐν ᾧ κάτωθεν ἀήρ δὲν ὑπάρχει.

Νὰ σᾶς δώσω ἄλλο παράδειγμα εὐκαταληπτότερον. Ἐπὶ τοῦ δοχείου τῆς πνευματικῆς ἀντλίας ἐκτείνω καὶ δένω σερεῶς περιγυμνόν. Βλέπετε ὅτι εἶναι καλῶς τεντωμένον. Τώρα ἀρχίζω ν' ἀφαιρῶ ὑπ' αὐτὸ τὸν ἀέρα δι' ἐλαφρᾶς κινήσεως τῆς ἀντλίας. Παρατηρήσατε πῶς κοιλοῦται, πῶς βυθίζεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, καὶ φοβοῦμαι ὅτι θὰ σκάσῃ ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν ἀέρος, διότι κάτωθεν ἀήρ πλέον δὲν τὸ ὑποβαστάζει. (Τὸ περιγυμνὸν σκάσει μετ' ἰσχυροῦ κρότου.) Τοῦτο εἶναι ἀπλοῦν ἀποτέλεσμα τοῦ βάρους τοῦ ἀέρος, ὅστις πιέζει τὸ περιγυμνόν, καὶ ἐννοεῖτε πῶς τὸ πρᾶγμα συμβαίνει. Τὰ μόρια τοῦ ἀέρος εἶναι ἐστιβαγμένα εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν καθὼς

Σχ. 43.

οὗτοι οἱ πέντε κύβοι. Καθὼς λοιπὸν, ἂν ἀφαιρέσω τὸν κατώτερον κύβον, ὅλοι οἱ ἄλλοι θὰ καταβῶν, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν ὁ κατώτερος ἀήρ στηρίζει τὸν ἀνώτερον, καὶ ὅταν κάτω γίνῃ τὸ κενόν, παράγεται τὸ ἀποτέλεσμα τὸ ὁποῖον συνέβη εἰς τὴν χεῖρά μου ὅταν τὴν ἔθεσα εἰς τὸ δοχεῖον τῆς πνευματικῆς ἀντλίας, ἢ τὸ ὁποῖον εἶδετε ὅταν διεθρήγῃ τὸ περιγυμνόν. Ἄς ἐπαναλάβωμεν τὸ πείραμα ἐν-

τελέστερον. Εἰς τὸ στόμιον τοῦ δοχείου ἔδεσα κόμμι ἐλαστικόν. Ἀφαιρῶ τὴν ἀέρα ἐκ τοῦ δοχείου. Παρατηρῆτε τὸ κόμμι, τὸ χρησιμεύον ὡς μεσότοιχον, καὶ χωρίζον τὴν ἐξωθεν ἀτμοσφαῖραν ἀπὸ τῆς ἀτμοσφαίρας τῆς ἐντὸς τῆς φιάλης. Ἐν ὅσῳ ἡ ἀντλία ἐργάζεται, βλέπετε πῶς αὐξάνει τῆς ἐξωθεν ἀτμοσφαίρας ἡ πίεσις. Τὸ κόμμι ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον γίνεται κοῖλον καὶ βυθίζεται εἰς τὴν φιάλην, ὥστε ἡμπορῶ ἤδη καὶ τὴν χεῖρά μου νὰ εἰσάξω εἰς αὐτήν. Τοῦτο εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ ἐξω αέρος, φαινόμενον ἐνταῦθα κατὰ τρόπον περιεργότατον.

Ἴδου ἄλλο πρᾶγμα ἐδῶ, δύο χάλκινα ἡμισφαίρια, ἔσωθεν κοῖλα καὶ κενά, καὶ ἀκριβῶς τὸ ἐν εἰς τὸ ἄλλο ἐφαρμολύμενα. Περιέχουσι μόνον ἀέρα, καὶ ἡμπορεῖτε ὅπως θέλετε καὶ εὐκόλως νὰ τὰ ἐνώνητε ἢ νὰ τὰ χωρίζετε. Ἀλλὰ ἂν δι' ἐνὸς σωλῆνος καὶ διὰ τῆς ἀντλίας, ἀφ' οὗ τὰ ἐνώσω, ἀφαιρέσω τὸν ἀέρα ἐντὸς αὐτῶν, κἀνείσας δὲν θὰ ἡμπορέσῃ νὰ τὰ χωρίσῃ. Μετὰ τὸ τέλος τῆς συνδιαλέξεως ἡμῶν ἀγωνισθῆτε ὅσον θέλετε. Ἐκαστος τετραγωνικὸς δάκτυλος τῆς ἐπιφανείας τῶν δύο ἡμισφαιρίων βασιτάζει βάρους δεκαπέντε λιτρῶν περίπου. Ὅταν θὰ δοκιμάσητε, θὰ ἴδῃτε ἂν ἡμπορῇτε νὰ νικήσητε τοιαύτην ἀτμοσφαιρικὴν πίεσιν.

*Ἄς ἰδῶμεν ἄλλο πείραμα. Τοῦτο θὰ σᾶς ἀρέσῃ, δὲν ἀμφιβάλλω, διότι εἶναι παιγνίδιον ἐφευρεθὲν ὑπὸ μαθητοῦ· ἐγὼ δὲ μόνον ἐτόλμησα νὰ τὸ τελειοποιήσω. Ἡμεῖς οἱ νέοι ἔχομεν, ἐν-

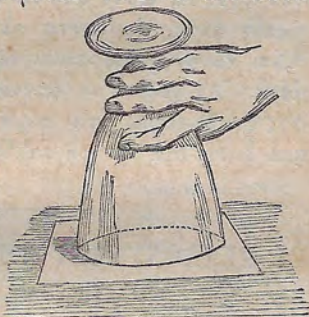

Σχ. 44.

νοεῖται, τὸ δικαίωμα νὰ κατασκευάζωμεν παιγνίδια διὰ νὰ παίζωμεν, καὶ νὰ τὰ στρέφωμεν συγχρόνως εἰς ὄφελος τῆς ἐπιστήμης. Τοῦτο τὸ παιγνίδιον πιστεύω ὅτι εἰς τινὰς τοῦλάχιστον ἀπὸ σᾶς δὲν εἶναι ἄγνωστον. Ἡξεύρετε ὅτι τὰ παιδία δένουσι πολλάκις εἰς ἄκραν σπάγγου στρογγύλα τεμάχια δέρματος, τὰ βρέχουσι, καὶ εἰς ὅποιον ἀντικείμενον ἂν τὰ κτυπήσωσι, κολῶσιν εἰς αὐτό. Ἀπέκτησα δύο τοιαῦτα παιγνίδια· ἀντὶ δέρματος ὅμως ἐπροτίμησα τεμά-

χια ἐλαστικοῦ κόμμιος. Κτυπῶ τὸ ἐν εἰς τὴν τράπεζαν. Ἰδέτε πῶς ἐκόλλησε. Πόθεν ἡ τόση ἀντίστασις; Ἡμπορῶ νὰ τὸ ἀναγκάξω νὰ γλυστῇ εἰς τῆς τραπέζης τὴν ἐπιφάνειαν· ὅταν ὁμῶς θέλω νὰ τὸ ἀποσπάσω καθέτως, φαίνεται ὡς ἂν θέλῃ μᾶλλον νὰ συμπαρὰσῇ καὶ τὴν τράπεζαν, παρὰ νὰ ξεκολλήσῃ, καὶ, διὰ νὰ τὸ ἀποσπάσω, ἀναγκάζομαι νὰ τὸ φέρω εἰς τῆς τραπέζης τὸ χεῖλος. Τὸ ἔχον αὐτὸ οὕτω κεκολλημένον εἶναι τὸ βάρος τοῦ αέρος τοῦ πιέζοντος αὐτό. Ἴδου καὶ ἄλλο τεμάχιον κόμμιος. Τὸ συμπίεζω μετὰ τοῦ πρώτου, καὶ κολῶσι στερεῶς. Τὸ παιγνίδιον τοῦτο δύνασθε νὰ μεταχειρίσθε καὶ διὰ νὰ κρεμάτε διάφορα ἀντικείμενα εἰς τοὺς τοίχους ἢ εἰς τὰ ὑαλῖα τῶν παραθύρων, ὅπου τὸ κόμμι θὰ μείνῃ κεκολλημένον ἐπὶ πολλὰς ὥρας.

Τὴν ἐπομένην ἀποδείξιν περὶ τῆς πίεσεως τοῦ αέρος δύνασθε νὰ ἐπαναλάβητε εὐκόλως μόνον κατ' οἶκον. Ἴδου τὸ ποτήριον τοῦτο. Εἶναι πλήρες ὕδατος. Ἡμποροῦσε νὰ εἶναι καὶ κατὰ τὸ ἡμισυ μόνον πλήρες. Ἐπ' αὐτοῦ θέτω χαρτίον καὶ τὸ ἀνατρέπω, καὶ—τὸ παράδοξον!—τὸ χαρτίον κρατεῖ τὸ νερὸν καὶ τὸ ἐμποδίζει νὰ χυθῇ, διότι τὸ χαρτίον ὑποστηρίζεται κάτωθεν ὑπὸ τοῦ αέρος.

Σχ. 45.

Ἐπάνω δὲ τοῦ χαρτίου, δηλαδὴ μετὰξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ νεροῦ δὲν ὑπάρχει ἀήρ, διότι ἡ τριχοειδὴς ἐλξίς προσκολλᾷ τὸ χαρτίον εἰς τὰ χεῖλη, καὶ ἐμποδίζει τὴν εἰσόδον τοῦ αέρος.

*Ὅτι δὲ ἡ ἀτμοσφαῖρα εἶναι ὕλη, εἶναι σῶμα, ἐλπίζω ὅτι ἡμπορεῖτε νὰ τὸ ἐννοήσητε ἐκ τοῦ κιβωτίου τούτου, ὅταν ἐνθυμηθῇτε, ὅτι περιέχει μίαν λίτραν αέρος, ὡς καὶ ὅτι τὸ δωμάτιον τοῦτο περιέχει ἓνα τόνον. Ἐπομένως ὁ ἀήρ εἶναι σῶμα σπουδαίως βαρὺ. Τὴν ἀντίστασιν τοῦ αέρος θέλω σᾶς δεῖξαι καὶ κατ' ἄλλον τρόπον, δι' ἐνὸς πειράματος πρὸ πολλοῦ βεβαίως γνωστοῦ εἰς ὅλους ὑμᾶς. Ἴσως οἱ ἴδιοι πολλάκις ἐγίνατε ὀπλοποιοῖ, καὶ κατεσκευάσατε τοιαῦτα πυροβόλα, λαμβάνοντες σωλῆνα τινὰ ἢ κονδυλίον ἢ ἄλλον τινὰ· ἐπειτα ἐστουμπώσατε τὰ δύο ἄκρα διὰ δύο δροίον δὴποτε κυλίνδρων, χαρτίον, ἢ ἄλλης τι-νὸς ὕλης ἀκριβῶς εἰς αὐτὰ ἐναρμολογμένων. Ἄν τῶρα σπρώξῃτε τὸν ἓνα κύλινδρον πρὸς τὸν ἄλλον, θέλει προχωρήσῃ ὀλίγον, διότι ὁ μετὰξὺ τῶν δύο ἀήρ, πιεζόμενος, θέλει συσταλῇ μέχρι τινός· ἀλλ' ἂν ἐξαισθηθῇτε, ὅσην δύναμιν καὶ ἂν μεταχειρισθῇτε, θὰ σᾶς εἶναι ἀδύνατον νὰ φέρητε τὸν ἓνα κύλινδρον πλησιέστερον τοῦ ἄλλου, καὶ ὁ δεύτερος οὕτως θέλει τιναχθῇ ἔξω,

μετὰ δυνάμειος ἥτις ὁμοιάζει τὴν τῆς πυρίτιδος· διότι καὶ τῆς πυρίτιδος ἡ ἐκρηξίς ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας προέρχεται.

Ἐσχάτως εἶδα ἐν πείραμα, καὶ εὐχαριστήθην πολὺ, διότι ἐσκέφθην ἀμέσως νὰ τὸ μεταχειρισθῶ καὶ αὐτὸ εἰς ἀπόδειξιν τῶν ὕσων σᾶς λέγω. Πρὶν τὸ ἀρχίσω ἔπρεπε νὰ σιωπήσω ὀλίγα λεπτά, διότι ἡ ἐπιτυχία αὐτοῦ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς δυνάμειος τῶν πνευμόνων μου. Καταλλήλως μεταχειριζόμενος τὸν ἀέρα, προτίθεμαι ν' ἀνασηκώσω τὸ αὐγὸν τοῦτο ἀπὸ τῆς ὠοθήκης ὅπου ἴσταται, καὶ νὰ τὸ μεταβιβάσω εἰς τὴν ἄλλην αὐτὴν, τὴν κενὴν ὠοθήκην. Δὲν σᾶς ὑπόσχομαι ὅτι θὰ ἐπιτύχω, διότι πάρα πολὺ ὠμίλησα, καὶ ἴσως μοὶ λείψῃ ἡ πνοή. Ἀλλὰ δὲν βλέπτει· θὰ νικηθῶ ἔχων τὴν συνείδησιν ὅτι ἡγωνίσθην τὸν ἀγαθὸν ἀγῶνα. (Ὁ καθηγητὴς μεταθέτει, φωνῶν, τὸ αὐγὸν ἀπὸ τῆς μιᾶς ὠοθήκης εἰς τὴν ἄλλην.)

Βλέπετε ὅτι φασὶ τὸν ἀέρα, καὶ καταβαίνει μεταξὺ τοῦ αὐγοῦ καὶ τῆς ὠοθήκης κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ὑπὸ τὸ αὐγὸν σχηματίζει δυνάμειος ἀέρα, ἰσχύοντα νὰ ἐγείρῃ σῶμα βαρὺ· διότι αὐγὸν πλήρες εἶναι σῶμα βαρὺ ὡς πρὸς τὸν ἀέρα. Ἄν θέλετε νὰ ἐπαναλάβετε τὸ πείραμα, σᾶς συμβουλεύω τὰ αὐγά σας νὰ εἶναι βραστὰ καὶ ξηρά, διὰ νὰ μὴ συμβοῦν δυσάρεστα.

Ἔπεται συνέχεια.

A. P. PAKABNE.

ΟΙ ΜΕΛΛΟΝΥΜΦΟΙ ΤΗΣ ΣΠΙΤΖΕΒΕΡΓΗΣ

Συνέχεια· ἰδίε σελ. 614.

ΙΑ'

Μετ' ὀλίγας στιγμᾶς, ἡ *Ρόζα Μαρία* ἔτρεχεν ἐπὶ τῶν κυμάτων ἐλαφρῶς ὠθουμένη ὑπὸ ὠραίου ἀνέμου.

Ἡ Καρίνα ἐπανῆλθεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος.

Ὁ Φρισκὲ θεραπευθεὶς ὑπὸ τῶν εὐσπλαγχνικῶν φροντίδων τῆς κόρης, εἶχεν ἀναλάβει τὴν ὑπηρεσίαν του. Ὁ Τρομπὼν τὸν εἶδε διερχόμενον πλησίον του καὶ ἀπέστρεψε τὴν κεφαλὴν, εἴτε διότι ἡ θέα τοῦ ναυτοπαιδὸς τῷ ὑπενέθυμιζε τὴν ἐσχάτως ἐπισυμβῆσαν ταπεινώσιν του, εἴτε διότι ἐφοβεῖτο νὰ μὴ παρασυρθῇ καὶ πάλιν ὑπὸ νέας ὀργῆς· ἀπέστρεψε τὴν κεφαλὴν, ἀλλὰ τὸ βλέμμα καὶ ἡ φυσιογνωμία του εἶχον ἀγρίαν ἐκφρασιν. Ὁ Λάξ ἐπειδὴ προσεπάθησε νὰ τῷ κάμῃ φιλικῶς τινὰς παρατηρήσεις ἔτρεχε τόσον κακῆς ὑποδοχῆς, ὥστε οὐδεμίαν ἡσθάνετο ὅρεξιν νὰ ἀρχίσῃ καὶ πάλιν τὰς προσπάθειάς του.

Δέκα περίπου λεύγας ἀπὸ τῆς ἀκτῆς ἔπλεον ἡ *Ρόζα Μαρία* καὶ δὲν συνήντα πλέον εἰμὴ ποῦ καὶ ποῦ πλάκας τινὰς πάγου διεσπαρμένας, αἵτινες γλυστρώσαι ὑπὸ τὸ σκάφος οὐδεμίαν βλάβην ἠδύναντο νὰ ἐπιφέρωσιν εἰς αὐτό. Ἀλλ' ὅτε ἔφθασαν παρὰ τὴν νῆσον τοῦ Πρίγκηπος Καρόλου, ἡ νεαρὰ ἐπιβῆτις, ἥτις ἴστατο παρὰ τὴν

πρόρην ἔχουσα πρὸς τὸν ὀρίζοντα προσηλωμένα τὰ βλέμματα, εἶδε νὰ λάμπῃ ἀσπρίζον τι φῶς, ὁμοιάζον πρὸς τὰς πρώτας τῆς αὐγῆς ἀκτῖνας· ἡ πρὸς τὴν ἀντανάκλασιν τοῦ ἀργυρίζοντος δίσκου τῆς σελήνης.

— Κύριε Μαρσέλ, κύριε Μαρσέλ! ἀνέκραξε.

Ὁ ὑποπλοίαρχος, ὅστις, σταθμεύων ἐπὶ τοῦ καταστρώματος πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ παρατηρῇ τῶν ἀνέμων τὴν φορὰν εἶχεν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὸ πνεῦμα καὶ τὸ οὖς ἐστραμμένον πρὸς τὴν Καρίναν, ἐπλησίασε πρὸς αὐτήν.

— Ἰδέτε ἐκεῖ κάτω ἀπέναντί μας, εἶπεν ἡ κόρη, τὸ παράξενον ἐκεῖνο φῶς· τί τάχα νὰ ᾔνῃ;

— Ἀναμφιβόλως, ἀπήντησεν ὁ Μαρσέλ, ἡ ἀντανάκλασις τῶν πάγων (icebergs) φωτιζομένων ὑπὸ τοῦ ἡλίου.

— Ἐννοεῖτε τῶν ἐκ πάγου ὁρέων τῆς νήσου;

— Ὁχι· ἡ νῆσος αὕτη εἶνε μὲν, τῇ ἀληθείᾳ, μεταξὺ πασῶν μᾶλλον ἀξιοπεριέργως ἕνεκα ἐπὶ παμμεγίστων ἐκ πάγου ὁρέων, ἀλλ' εἴμεθα ἀκόμῃ πολὺ μακρὰν ὥστε νὰ δυνάμεθα νὰ τὰ διακρίνωμεν. Οἱ πάγοι, οὗς βλέπομεν λάμποντας, εἶνε πιθανώτατα πλέουσai νῆσοι.

— Ἀλήθεια;

— Εἶμαι βεβαιότατος.

— Ἀλλ' ἡμεῖς ἐπλεύσαμεν πολὺ πλησιέστερον πρὸς τὴν γῆν· ἐπὶ τινὰς ἡμέρας ἤμεθα μάλιστα ἐν τῷ μέσῳ παχυτάτου στρώματος πάγου καὶ ὅμως δὲν εἶδομεν τοιοῦτο θέαμα.

— Ἐγὼ θὰ σᾶς ἐξηγήσω καὶ τοῦτο τὸ φαινόμενον, ἂν καὶ, νὰ σᾶς εἶπω τὴν ἀλήθειαν, διεστάξω ὀλίγον. Διότι νομίζω ὅτι πρὸ τῶν μεγάλων τῆς φύσεως θαυμάτων πρέπει τις ἐν σιγῇ καὶ κατανύξει νὰ θαυμάζῃ χωρὶς νὰ σκέπτηται ν' ἀναζητῇ ἐπιστημονικὰς λύσεις. Αὗται τρέφουσι μὲν τὴν ἡμετέραν περιέργειαν, ἀλλ' ἀμβλύνουσι τὴν πτῆσιν τῆς ἡμετέρας φαντασίας.... Παρατηρήσατε τὸ ἀμαθὲς παιδίον πῶς θαυμάζει καὶ τὰ ἐλάχιστα πράγματα· ἡ χρυσαλλίς καὶ ἡ χρυσόμυια εἶνε θαυμάσια δι' αὐτό, ἐν ᾧ ὁ σοφὸς γνωρίζει ὅτι ἡ καλὴ ἐκεῖνη χρυσαλλίς ἐγεννήθη ὑπὸ συκχαμεροῦ ἐντόμου.

— Τί λοιπόν; συνηγορεῖτε ὑπὲρ τῆς ἀμαθείας σεῖς ὁ τόσον φιλαναγνώστης;

— Δυστυχῶς πολλὰκις εὐρίσκομαι εἰς ἀντίφασιν πρὸς ἐαυτόν· ἐπεθύμουν νὰ εἰσχωρήσω εἰς τὰ ἄδυτα τῆς ἐπιστήμης, συγχάκις δὲ μὲ καταλαμβάνει πόνος δι' ὅ,τι ἡ ἐπιστήμη ἀποκαλύπτει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου. Ἐρωτῶ πολλάκις πάλιν ἐμαυτὸν ἂν δὲν ᾔνε εὐτυχέστερος τοῦ σοφοῦ τοῦ τὰ πάντα ἀνερευνῶντος ὁ ἀπλοῦς ἄνθρωπος, ὁ ἀρκούμενος εἰς ὅ,τι βλέπει καὶ εἰς ὅ,τι ἔμαθε παρὰ τῶν πατέρων του. Ὁ Σχίλλερ παρέστησεν εἰς ἓν του ποίημα νέον τινα, ὃν ὁ ἀκράτητος τῆς μαθησεως πόθος ἄγει εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἐκεῖ, ἐν μυσηριώδει τινὶ περιβάλλῳ, ἴσταται πρὸ κεκαλυμμένης εἰκότος καὶ ὁ ἱερεὺς τῷ λέγει· «Ὅπισθεν τοῦ πέ-

πλου τούτου εἶνε ἡ ἀλήθεια· ἀλλοίμονον εἰς ὃν τινα θελήσει ν' ἀνασηκώσῃ τὸν πέπλον χωρὶς τῆς βοήθειας τοῦ θεοῦ.» Ὁ νέος ζωνὴς, παρὰ τὰ λόγια τοῦ ἱερέως, ἀνασηκώνει τὸν πέπλον καὶ πίπτει λιπόθυμος πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ ἀγάλματος τῆς Ἰσιδος. Τί εἶδε, τί ἤκουσεν οὐδεὶς δύναται νὰ εἴπῃ. Ἡ χαρὰ ἀπέπηγε διὰ παντός ἀπ' αὐτοῦ καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν ὑπὸ μαρasmus. Πρὸ πολλοῦ ἔχω ἀναγνώσει τὸ ποίημα τοῦτο, ἀλλὰ μοὶ ἔμεινεν ἐνετυπωμένον.... Ἀλλὰ πρὸς τί ὅλα ταῦτα; Ὁ λόγος ἦτο περὶ πάγων καὶ ἐπεθυμεῖτε νὰ σᾶς ἐξηγήσω τοὺς διαφοροὺς αὐτῶν σχηματισμούς.

—Ναί, ἀπήντησεν ἡ Καρίνα, ἥτις μεθ' ὑπομονῆς εἶχεν ἀκροασθῇ τὴν παράδοξον παρέμβασιν τοῦ Μαρσέλ. Ὁμολογῶ ὅτι ἐπεθύμουν νὰ μάθω τὰ περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν πάγων ἔστω καὶ ἂν ἐπρόκειτο, κατὰ τὰς ἰδέας, ἃς πρὸ μικροῦ ἔχετε ἐξε νέγει, νὰ παραβιάσῃ τοῦτο τὸ φανταστικόν μου.

—Ἔστω λοιπόν! Ὑπάρχουσιν εἰς τὰς χώρας ταύτας δύο εἶδη πάγων· πάγοι σχηματιζόμενοι παρὰ τὰς ἀκτὰς, εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, εἰς πέντε περίπου βαθμοὺς κάτω τοῦ σημείου τῆς πήξεως τοῦ ψυχροῦ ὕδατος· οὗτοι εἶνε ἰδιαιτέροι τὴν φύσιν, πορώδεις, ἀραιότεροι καὶ ὀλίγον διαφανεῖς, ἐκτείνονται δὲ μακρὰν εἰς τὰς ἀκτὰς, ἀλλ' εἶνε ἐφήμεροι· καὶ πάγοι, οὓς πάντας οἱ Ἀγγλοὶ δι' ἑνὸς ὀνόματος καλοῦσιν iceberg, ἥτοι βουνούς ἐκ πάγου· οὗτοι ἐκτείνονται εἰς μέγιστον διάστημα εἰς τὸ βάθος τῶν κοιλάδων, ὑψοῦνται παρὰ τὸν Ὠκεανὸν μεταξὺ Γροενλάνδης καὶ Σπιτζεβέργης. Τῶν πάγων τούτων τὰ πρῶτα στρώματα εἶνε πιθανῶς τόσον ἀρχαῖα, ὅσον καὶ τὸ ἔδαφος, ἐφ' οὗ κεῖνται· τὰ ἄλλα ἐσχηματίσθησαν βαθμὴν ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ ἀπὸ τῶν χιόνων, αἵτινες κατέπιπτον ἀπὸ τῶν ὀρέων τὸ θέρος. Ὑπάρχει εἰς τὴν ἄλλοτὲ ποτε γαλλικὴν ἀποικίαν, τὸν Καναδᾶν, καταρράκτης καλούμενος τοῦ Μονμορανσῆ. Ἐνίοτε, ὅταν ᾔνε βαρὺς ὁ χειμὼν, τὸν βλέπεις ὡς ἂν παραλελυμένον ὑπὸ τοῦ ψύχους, ἀκίνητον καὶ σιγηλὸν ὡς σταλακτίτην· ἀπαράλλακτα τὰ ἐκ χιόνος ρυάκια τῆς Σπιτζεβέργης πηγνυνται ἐν ᾧ ῥέουσι. Κατὰ τὸ ἔαρ, ὁ καταρράκτης τοῦ Καναδᾶ ἀνακαμβάνει τὸν ἀρμονικὸν τοῦ ψίθυρον καὶ τὰ σκιρτήματά του, ἀλλὰ τῆς Σπιτζεβέργης τὰ ρυάκια — κατὰ τοῦτο εἶνε διάφορα — ὅταν παγώσωσιν οὐδεὶς ἥλιος δύναται πλέον νὰ τ' ἀναλύσῃ καὶ προστίθενται πάντοτε εἰς τὸ αἰώνιον τεῖχος, ὅπερ οἱ πάγοι ἔχουσι σχηματίσει καὶ ἀναπληροῦσι τὰ κενά. Διότι καθ' ἕκαστον ἔτος συμβαίνει τὸ ἐξῆς· τὰ κύματα τῆς θαλάσσης ἀδιακόπως πληττοῦσι τὰς βάσεις τοῦ παγετῶνος καὶ τὸν διατρύπτουσιν ἐπὶ τέλους· τοιοῦτοτρόπως σχηματίζονται μεγάλα ὀρύγματα καὶ κοιλάσματα, τὸ δὲ ὅλον τεῖχος τὸ πάγιον δι' ἑλ- λειψιν καλῆς βάσεως κινδυνεύει νὰ καταπέσῃ.

Καὶ πράγματι τοιαῦτα τεῖχη ἄλλοτε μὲν θραύονται καταπίπτοντα, ἄλλα δὲ μένουσιν ἐν τῷ Ὠκεανῷ καὶ φαίνονται ὡς λόφοι. Εἰς τὰς θαλάσσας τῆς Γροενλάνδης ὁ Παρρὺ, ὁ Ῥόξς καὶ ὁ πλοίαρχος Γράαχ εἶδον τοιοῦτους λόφους ἔχοντας ἑκατὸν ποδῶν ὕψος καὶ πλεόν, ἦσαν δὲ βυθισμένοι εἰς τὴν θάλασσαν εἰς βάθος ἐπτακοσίων ἢ δεκτακοσίων ποδῶν. Ἀπὸ τῶν θαλασσῶν τῆς Γροενλάνδης τὰ ῥεύματα μεταφέρουσι τὰ τεμάχια ταῦτα εἰς τὸν Ἀτλαντικόν, κατὰ μῆκος τῶν ἀκτῶν τοῦ Λαβραδὸρ παρὰ τὰς σύρτις τῆς Νέας Γῆς, τοῦτο δὲ ἀποτελεῖ ἓνα ἐκ τῶν κινδύνων, οὓς διατρέχουσιν οἱ πλέοντες εἰς Νέαν Ὑόρκην. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸ πρὸ τινων ἐτῶν ἀπολεσθὲν ἀτμόπλοιο «ὁ Πρόεδρος» συνετρίβη παρὰ τὴν Νέαν Γῆν ὑπὸ τοιούτων πάγων, οἵτινες κατέβαινον ἀπὸ τῆς ἄκρας τοῦ Φάρουελ.... Ἀλλὰ κρίνατε μᾶλλον μόνη σας περὶ τῆς ὀφείας τῶν πλωτῶν τοῦτων νήσων. Ἰδοὺ, προχωροῦσι ἐκδέως πρὸς ἡμᾶς. Μὴ φοβεῖσθε δὲ, δὲν εἶνε δύσκολον νὰ τὰς ἀποφύγωμεν.

Πράγματι, τὸ πλοῖον οὐδεμίαν στροφὴν ἔσχεον ἀνάγκην νὰ κάμῃ ἵνα ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τῶν ἀπείρων ἐκείνων κολοσσῶν, διότι οὗτοι ἔπλεον εἰς ἱκανὴν ἀπόστασιν, ὥστε οὐδεὶς φόβος ὑπῆρχε. Ὁλόκληρον τῆς Ῥόζας Μαρίας τὸ πλήρωμα ἐθεῖατο μετ' ἐκπλήξεως καὶ θαυμασμοῦ τὸ λαμπρὸν ἐκεῖνο τῆς φύσεως φαινόμενον.

Ἀναμφιβόλως ἐκτακτὸς τις διατάραξις θὰ εἶχε συμβῇ εἰς τὴν νήσον τοῦ Πρίγκηπος Καρόλου, διότι εἰς λεύγας ἀπόστασιν τὰ κύματα ἦσαν πλήρη τοιούτων ὀγκῶν τεραστίων τὸ μέγεθος καὶ τῶν ὀποιῶν ὁ ἱκανώτερος ζωγράφος δὲν θὰ ἠδύνατο ν' ἀποδώσῃ οὔτε τῆς μορφῆς τὴν ποιικίαν, οὔτε τοῦ χρώματος τὴν λαμπρότητα. Οἱ πλωτοὶ πάγοι ἀληθῶς εἶνε ποικιλωτάτοι τὸ σχῆμα. Ἄλλοι ὁμοιάζουσι πρὸς κωδωνοστάσια ἢ πρὸς πύργους, ἄλλοι πρὸς ἀψίδας θριαμβικὰς. Ἐκεῖ βλέπεις γοθικὴν ἀρχιτεκτονικὴν, ἐκεῖ ἀραβουργήματα, ἐκεῖ σειρὰν κίονων ὡς τῶν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἐλέφαντος ἐν Ἰνδίας. Ἀν' ἴδης τὰ τεράστια ἐκεῖνα κυμαίνόμενα ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς ἐπιφανείας θὰ νομίσῃς ὅτι δλοκλήρους πλευρὰς ἐκκλησιῶν, ὅτι τοίχους οἰκοδομημάτων ἀνήρπασε καὶ παρέσυρεν ἐκεῖ κάτω ὁ Ὠκεανός. Καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν γιγαντωδῶν ἐκείνων οἰκοδομῶν θὰ διακρίνῃς ἄλλα μικρότερα οὐχ ἥττον δὲ παράξενα πράγματα· ἄνθη καὶ φυτὰ παντοῖα καὶ δένδρα ὑψηλὰ καὶ σκεύη καὶ κλῖνας. Διηγεῖται μάλιστα ὁ Σκορσέθης, ὁ διάσημος φαλαινοθήρας, ὅτι διέκρινε ποτε τράπεζαν καθαρῶτατα διαγεγραμμένην καὶ βαστάζουσαν φιάλας καὶ ποτήρια συμμετρικῶτατα τοποθετημένα. Τοιαῦτα εἶνε τῆς φύσεως τὰ θαυμάσια, τὰ ὅποια βλέπων τις ἄγεται εἰς τὸ νὰ πιστεύσῃ εἰς νέαν τινὰ μυθολογίαν. Καὶ πάντα ταῦτα εἶνε μὲν ἄψυχα καὶ νεκρά, ἀλλ' ἀκτινοβολοῦσι θαυμασίως.

Υπάρχει παντοῦ φανερά συμφωνία μεταξύ τῆς γεωγραφικῆς θέσεως ἐνὸς τόπου καὶ τῆς χροιάς τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων του. Ὑπὸ τοὺς τροπικοὺς, ἐνθα αἰωνίως λάμπει τὸ ἀμετάβλητον φῶς τοῦ ἡλίου, τῶν φυτῶν τὸ φύλλωμα εἶνε βαθὺ πράσινον, τὰ ἄνθη καὶ οἱ καρποὶ ἔχουσι ζωηρότατον χρῶμα καὶ τὰ πτερὰ τῶν πτηνῶν εἶνε λαμπρὰ καὶ ποικίλα.

Εἰς τὰ ἀνατολικά μέρη τῆς Περσίας, ὁ λαὸς ἀποδίδει εἰς τὸ φῶς τοιαύτην ἐπίδρασιν, ὥστε νομίζει ὅτι ὁ κάλαϊς (περουζές) χρωματίζεται βαθμυδὸν ὑπὸ τοῦ ἡλίου ὡς τὰ κεράσια.

Εἰς τὰς εὐκράτους χώρας ὁ χρωματισμὸς τῶν διαφόρων φυσικῶν προϊόντων εἶνε ὀλιγώτερον ζωηρὸς καὶ ὅσον προχωρεῖ τις πρὸς Βορρᾶν τόσον ἐξασθενεῖται. Καθὼς δὲ ἔχομεν γεωγραφίαν τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων τῶν διαφόρων χωρῶν τῆς γῆς, οὕτως ἠδυνάμεθα νὰ ἔχωμεν καὶ γεωγραφικὴν κλίμακα τῶν χρωμάτων. Τὸ ἀκρότατον σημεῖον τῆς λαμπρότητος ἐν τῇ κλίμακῃ ταύτῃ θὰ ἦτο εἰς τὸν ἰσημερινὸν τὸ κατώτατον περὶ τοὺς πόλους. Ἐξαίρεσιν ὅμως ἀπὸ τοῦ γενικοῦ κανόνος κάμνουσιν οἱ πολικοὶ πάγοι, διότι ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας λαμπροῦ φωτὸς λάμπουσιν ὡς οἱ μυθεύμενοι θησαυροὶ τῆς Ἀνατολῆς, ἔχουσι τοῦ κρυστάλλου τὴν διαφάνειαν, τοῦ μαργαρίτου τὴν στιλπνότητα, τὸ ὠραῖον κυανοῦν χρῶμα τοῦ σαπφείρου, τοῦ σμαράγδου τὸ βαθὺ πράσινον καὶ ἐνίοτε τὴν λάμψιν τοῦ ἀνθρακίου (βουμπίνι).

Πρὸ τινων ἐτῶν ζωγράφος λίαν δόκιμος, ὁ Κ. Μέγερ, ἐπιβὰς καὶ αὐτὸς τῆς *Recherche* πλευσάσης πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἔπεμψεν εἰς τὴν Ἐκθεσὶν πολλὰς εἰκόνας ἃς μετὰ πολλῆς ἀκριβοείας εἶχε γράψει ἐν Σπιτζεβέργῃ. Οἱ συνήθως ἐπικρίνοντες τὰς ἐκτιθεμένας εἰκόνας βλέποντες τόσον λαμπρὸν τὸν χρωματισμὸν τῶν πάγων, ἔκρινον καλὸν νὰ ψεῖσιν τὸν ζωγράφον ἂν, ὡς αὐτὸς, εἶχον ἴδῃ τὰς σκηνάς, ἃς παρίσταν αἱ εἰκόνας ἐκεῖναι, θὰ ἐπῆνον μάλλον τὸ ἀκριβὲς τῆς ἀντιλήψεως τοῦ καλλιτέχνου καὶ τῆς γραφίδος του τὸ πιστόν.

Ἡ Καρίνα ἐξίστατο ἐπὶ τῷ θεάματι, ὅπερ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν λαμπρότερον πάντοτε καὶ μεγαλοπρεπέστερον ἐξετυλίσσετο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της. Ἐπανειλημμένως ἐξεδήλου διὰ κραυγῶν τὸν θαυμασμόν της, ἐκρότε ὡς παιδίον τὰς χεῖρας διὰ τὴν φανταστικὴν ἐκείνην τῆς φύσεως παράστασιν καὶ ἐξήτει τὸ βλέμμα της τὸ βλέμμα τοῦ Μαρσέλ διὰ νὰ θαυμάσωσιν ὁμοῦ.

Ἐν τούτοις ἡ προσέγγις τῶν ὀγκωδῶν ἐκείνων πάγων ἔχεν ἐπαισθητῶς ψυχράνει τὴν ἀτμοσφῆραν. Ἡ νέα κόρη ἠσθάνετο τὴν ἀνάγκην νὰ περιτυλιχθῇ καὶ, ἂν καὶ προσεπάθει ὅσον ἠδύνατο ν' ἀντιστῇ, ἤρχισε νὰ βῆχῃ. Ὁ ὑποπλοίαρχος ὡς ἀδελφὸς φιλόστοργος τὴν παρεκίνει ν' ἀπέλθῃ εἰς τὸν κοιτῶνά της καὶ αὐτὴ δὲ

ἡ ἰδία ἐνόησε τὸ ὁρθὸν τῆς συμβουλῆς ταύτης.

— Ἀχ! ἐλεεινὴ ἀνθρωπίνῃ φύσιν, ἐφώνησε μετὰ μελαγχολίας. Δὲν εἶνε τρόπος νὰ τὴν καταβάλλῃ τις. Πόσον αὕτη ἐμποδίζει τὸ πνεῦμα! ἀλλὰ δόξα τῷ Θεῷ θὰ ἔλθῃ καιρὸς, ὅτε θὰ ἐλευθερωθῶμεν τοῦ ταπεινοῦ μας γήινου περικαλύμματος!

Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἠτοιμάζετο νὰ καταβῇ εἰς τὸν κοιτωνίσκον της, ὁ πατήρ της, ὅστις ἵστατο φρουρὸς εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος τῆς πύργου, προσηλωμένους ἔχων εἰς τὸν ὀρίζοντα τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐβόησεν ἡχηρῶς· Βάλλ! βάλλ! Ἡ κραυγὴ αὕτη, ἣν οἱ ναυτικοὶ ἐδανείσθησαν παρὰ τῶν Ὀλλανδῶν, δηλοῖ ὅτι φάλαινα πλησιάζει. Μόλις δ' αὕτη ἀκουσθῇ ἀμέσως ὅλον τὸ πλοῖον τίθεται εἰς κίνησιν· ἄλλοι παρασκευάζουσι τὰς λέμβους, ἄλλοι τὰ ἐπιτήδεια ὄργανα πρὸς ἐπιθεσὶν κατὰ τοῦ θαλασσίου τέρατος.

Ἡ φάλαινα ἀπέχει ἡμισυ περίπου μίλλιον, ἀναφυσῶσα διὰ τῶν δύο ῥωθῶν της ἄφθονον ὕδωρ καταπίπτον εἰς κόνιν ὡς τὸ ὕδωρ καταρράκτου.

Ὁ Τρομπὼν ῥίπτεται εἰς μίαν λέμβον μεθ' ἐνὸς πηδαλιούχου καὶ τριῶν ἄλλων συντρόφων. Δευτέρα λέμβος παρασκευάζεται νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ ἵνα τὸν βοηθήσῃ καὶ τῷ παράσχη ἐν ἀνάγκῃ τὰ χρεῖώδη. Ὁ πλοίαρχος καὶ ὁ ὑποπλοίαρχος ἐπιστατοῦσιν εἰς τοὺς χειρισμοὺς τούτους. Ὁ γέρω-Λαζ πηγαινοέρχεται διὰ νὰ ἴδῃ. Ἡ φάλαινα μένει ἐπὶ τοῦ καταστρώματος διὰ νὰ ἴδῃ.

Ἡ φάλαινα ἐβυθίσθη πάλιν καὶ ἐπὶ δέκα περίπου λεπτὰ μένει εἰς τὸ βάθος, καθ' ἃ διατρέχει ἐνίοτε μακρὸν διάστημα. Ἡ πορεία της γίνεταί κατάδηλος ἐκ τῆς βαθύτητος τῆς κοίτης, ἣν διορύσσει, ἐκ τοῦ δλοῦ, ἢν, ὡς πλοῖον, διαγράφει, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐκ τῶν πτηνῶν, ἅπερ ἵπτανται ὑπεράνω αὐτῆς καὶ παρακολουθοῦσι τὰς κινήσεις της.

Ἡ ἀνάγκη τῆς ἀναπνοῆς τὴν ἀναγκάζει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὑδάτων, ἐνθα μένει δύο περίπου λεπτὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην πρέπει τις νὰ τὴν κτυπήσῃ. Ἡ φάλαινα ἔχει δ-ξυτάτην τὴν ἀκοήν, διὰ τοῦτο δ' οἱ φαλινοθηραι προσπαθοῦσι νὰ ταχθῶσι παρὰ τὰς πλευρὰς τοῦ ζώου.

Κωπηλατοῦντες μὲ ὅλην των τὴν δύναμιν οἱ λεμβοῦχοι τῆς *Ρόζας Μαρίας* ἐφθασαν μετ' οὐ πολὺ παρὰ τὴν δίνην τοῦ ρεύματος ἣν πλέον τὸ κῆτος εἶχε σχηματίσει. Ὁ Τρομπὼν ἵστατο ὁρθὸς εἰς τὸ ὀπισθεν μέρος τοῦ πλοιαρίου κρατῶν μὲ τὴν ἀριστερὰν χεῖρα τὸν βαρύν του κάμακα καὶ μὲ τὴν δεξιὰν τὴν ἀρπάγην καὶ τὰ λοιπά. Καὶ ἦτο τότε φοβερὸς καὶ ὠραῖος ἄμα, διότι εἶχε τὸ ἐπιβλητικὸν κάλλος ἀνδρὸς παρασκευαζομένου ν' ἀγωνισθῇ πρὸς δεινότατον ἀνταγωνιστήν.

Αἰφνης ὑψώθησαν τὰ κύματα καὶ ἐκατέρωθεν

διεχύθησαν ἀφροί. Ἡ φάλαйна ἐφάνη ὥς τις νῆσος κινήτη ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Ὁ Τρομπὼν ἔρριψε τὴν ἀρπάγην, ἥς ἡ αἰχμὴ εἰσέδυσεν εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ τέρατος. Οἱ ἄλλοι ἐκρότησαν τὰς χεῖρας, ἡ Καρίνα ἀπέστρεψε τὴν κεφαλὴν. Τὸ πλήρωμα ἠσθάνετο τὰς αὐτὰς συγκινήσεις, ὥς οἱ Ἰσπανοὶ θεώμενοι ταυρομαχίαν· ἀλλ' ὁπόσον μεγαλοπρεπέστερον καὶ μᾶλλον θαυμασίον τὸ θέαμα τοῦτο τῆς θήρας τῆς φαλαίνης!

Δυστυχῶς μὲ ὅλους τοὺς ἀγωνίας τοῦ ὁ Τρομπὼν ἀπέτυχε· ἡ φάλαйна τραυματισμένη ἠδυνήθη νὰ σωθῇ. Ὁ φαλαينوθήρας ἐπανῆλθεν εἰς τὸ πλοῖον σιωπηλὸς καὶ μελαγχολικός· ἔπιε δύο ποτήρια οἶνονπνεύματος καὶ ἐπιθύρσει· «Ἦτο δι' ἐμὲ κατηραμένον αὐτὸ τὸ ταξείδιον· τὸ ἐνόησα εὐθὺς τὴν πρώτην ἡμέραν ὅτε, ἐν ᾧ μετέβαινα νὰ ἐπιβίβασθῶ, ἀπῆντησα τὴν γοργὰ Βονεφόν. Κακόγρη! ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην δὲν εἶδα καλόν!»

XAVIER MARMIER

Μίλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας.

Ἔπεται συνέχεια.

ΔΙΩΡΥΞ ΤΟΥ ΣΟΥΕΖ

Μετάφρασις Α. Μ.

Μεταξὺ τῶν θαυμασιῶν ἔργων, ἅτινα ἐξετέλεσεν ἡ τῶν νεωτέρων μεγαλοφυΐα, οὐδὲν ἔσως δύναται νὰ παραβληθῇ κατὰ τὴν σπουδαιότητα τῶν ἀποτελεσμάτων καὶ τὸ μέγεθος τῶν ὑπερνικηθέντων προσκομμάτων πρὸς τὸν μέγαν σιδηρόδρομον τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ,¹ τὸν διερχόμενον τὴν ἡπειρον τῆς Ἀμερικῆς καὶ συνδέοντα τὰ παράλια τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ πρὸς τὰ τοῦ Εἰρηνικοῦ.

Υπάρχει ἐν τούτοις ἐν, ἡ θαλασσία διώρυξ τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ, ὅπερ δὲν ὑπερτερεῖ μὲν ὡς πρὸς τὰ παρεμβληθέντα κωλύματα τοῦ εἰρηνικοῦ σιδηροδρόμου, ὑπερτερεῖ ὅμως ὡς πρὸς τὰς ὠφελείας, ὥς παρέσχεν εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὸν πολιτισμὸν.

Ὀντως δὲ, ἐνῶ δὲ σιδηρόδρομος τοῦ Εἰρηνικοῦ καθιστᾷ συντομώτερον ἐπὶ ἡμέρας μόνον τινὰς τὸν περίπλου τῆς γῆς, ἡ διώρυξ τοῦ Σουέζ παρέχει ὁδὸν ὀλίγων μόνον ἡμερῶν πρὸς συγκοινωνίαν τῆς Εὐρώπης μετὰ τῶν δυτικῶν παραλίων τῶν Ἰνδιῶν, ὁδὸν κατὰ $\frac{2}{3}$ βραχυτέραν τῆς διὰ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἑλπίδος τὸ πρότερον διερχομένης.

Πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς διωρυξῆς, ὁ Λεσσέψ, ὁ ἐπιφανὴς αὐτὸς ἡγῆτωρ τοῦ μεγάλου τούτου ἔργου, εἶχεν ἀπαριθμήσει ὡς ἐξῆς τὰς μελλούσας ὠφελείας τῆς νέας ταύτης ὁδοῦ. «Διὰ τῆς τομῆς τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ, θὰ ἔχωμεν, ἔλεγε, συγκοινωνίαν διὰ θαλάσσης μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἐντελῶς εὐθείαν. Ἡ πρὸς τὰς Ἰνδίας ὁδὸς θὰ κατασταθῇ συντομωτέρα

κατὰ 2,800 λεύγας διὰ τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν, κατὰ 3,000 λεύγας διὰ τὰ παράλια τῶν βορείων χωρῶν τῆς Εὐρώπης, κατὰ 4,000 δὲ διὰ τὰς πόλεις τῆς λεκάνης τῆς Μεσογείου. Σήμερον τὸ πλοῖον τὸ ἀποπλέον ἐκ τῶν λιμένων τῆς Δύσεως ὑποχρεοῦται νὰ διατρέξῃ ὁδὸν 6,000 λευγῶν, νὰ διέλθῃ δις τὸν Ἰσημερινόν, πρῶτον μεταξὺ τῆς μεσημβρινῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Ἀφρικῆς μέλλον νὰ κάμψῃ τὸ ἀκρωτήριο τῆς Καλῆς Ἑλπίδος, καὶ δεύτερον, ὅπως προχωρήσῃ μέχρι τῆς Ταπροβένης (Ceylan). Ἡ συντομία αὕτη ἀπῆρσεν εἰς τὴν ἀγγλικὴν πολιτικὴν, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ Γαλλία ἐγγύτερον κειμένη τῶν Ἰνδιῶν, ἤθελεν ὠφεληθῇ πλειότερον τῆς Ἀγγλίας ἐκ τῆς διατομῆς τοῦ Ἰσθμοῦ, καὶ ἤθελεν οὕτως ἀφαιρέσει ἀπ' αὐτῆς μέγα μέρος τοῦ ἐμπορίου τῶν ἐσχατιῶν τῆς Ἀνατολῆς. Ἐκ τῆς δοξασίας ταύτης ἐμπορούμενοι οἱ ἡμέτεροι γείτονες ἤγειρον παντὸς εἶδους ἐμπόδια εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἐγὼ ὅμως ἤντησα δυνάμεις ἐκ τῆς Γαλλίας, ἐν αὐτῇ ἀπῆντησα ἐμπιστοσύνην, ἥτις θέλει μὲ ὀδηγήσῃ εἰς τὴν περάτωσιν τοῦ ἔργου. Ἡ Γαλλία δὲ εἰμαρται νὰ ἄρῃ τὴν δόξαν!»

Ὀντως δὲ δὲν ὑπάρχει ἐπιχειρήσεις, ἥς ἡ δόξα ἀποκλειστικῶς ἀπόκειται εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅσον αὕτη. Ἐπενοήθη τὸ σχέδιον ὑπὸ Γάλλου, ὑπεστηρίχθη διὰ κεφαλαίων γαλλικῶν καὶ ἐξετελέσθη διὰ μηχανικῶν γάλλων.

Ἄνευ τῆς ἐπιμονῆς τοῦ Λεσσέψ, ἡ διώρυξ δὲν ἤθελε γίνεαι, διότι οὐδὲν σχέδιον ὅσον αὐτὸ πλείονον περιεφρονήθη, οὐδὲν ἐθεωρήθη ὡς γελοῖον, καὶ τέλος οὐδὲν τόσον κκοδοῦλως διεκωλύθη.

Πρὶν προβῶμεν εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς διωρυγῆς καὶ τῶν αὐτῇ ἔργων, ἐκθέτομεν βραχέα τινὰ περὶ τῆς τύχης, ἣν ἔσχον τὰ προγενέστερα σχέδια περὶ διατομῆς τοῦ Ἰσθμοῦ τούτου.

Ἀπὸ τῶν προῖμωτάτων ἔτι χρόνων, λέγει ὁ Φιγκιέ (Figuier) ἐν τῇ ἀξίᾳ λόγου μελέτῃ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς διωρυγῆς, τὰ συμφέροντα τοῦ ἐμπορίου εἴλικυαν τὴν προσοχὴν τοῦ κόσμου εἰς τὴν ἔνωση τῆς Μεσογείου μετὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Ἀμφότεραι αἱ θάλασσαι αὗται χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ ἰσθμοῦ 30 λευγῶν· τὸ διάστημα δὲ τοῦτο ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν χρόνων βεβαίως ἦτο μικρότερον· κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα οὐδὲ θὰ ὑπῆρχε κατὰ τὰς πρώτας ἡλικίας τοῦ κόσμου, ὥστε αἱ δύο θάλασσαι ἀρχικῶς συνεικονίζοντο πρὸς ἀλλήλας· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐναπόθεσις ἄμμου καὶ προσχώσεις ὑπὸ τῶν ἐκατέρωθεν θαλασσῶν ῥιπτόμεναι εἰς τὸ διαχώρισμα ὑψώσαν μικρὸν κατὰ μικρὸν τὸν φραγμὸν, τὸν μεταξὺ Αἰγύπτου καὶ Ἀσίας.

Ἱστορικῶς εἶναι βέβαιον ὅτι διώρυξ ἐνοῦσα τὴν Μεσόγειον μετὰ τῆς Ἐρυθρᾶς ὑπῆρχεν ἐν Αἰγύπτῳ ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτάτων ἔτι χρόνων, ἀλλ' ἐ-

1. Τὴν περιγραφὴν τοῦ μεγάλου σιδηροδρόμου τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ ἰδὲ ἐν τῷ α' τόμῳ τῆς Ἑστίας, σελ. 355.

πεχώσθη ἐκ τῆς ἀμελείας τῶν ἡμιβαρβάρων λαῶν τῶν χωρῶν τούτων.

Ἡ ἔνωσις ὅμως τότε τῶν δύο θαλάσσων δὲν ἐγένετο ἀμέσως διὰ διώρυγος ἀπὸ τῆς μιᾶς θαλάσσης μέχρι τῆς ἐτέρας διηκούσης, ἀλλὰ διὰ τοῦ Νείλου, ληφθέντος τούτου ὡς διαμέσου, ὥστε ὁ πλοῦς ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην θάλασσαν ἐγένετο διὰ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ τούτου.

Τὴν κατασκευὴν τῆς ἀρχαίας ταύτης διώρυγος ἤρξατο ὁ Νεκῶς, υἱὸς τοῦ Ψαμμητίχου (650 π. Χ.), ἐπεράτωσε δὲ τὸ ἔργον ὁ Δαρεῖος ὁ Ὑστάσπου μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Περσῶν κατάκτησιν τῆς Αἰγύπτου. Ὁ Ἡρόδοτος, μάρτυς τῶν ὅσων ἀφηγείται, εἶδε τὴν διώρυγα λειτουργοῦσαν 50 ἔτη μετὰ τὸν Δαρεῖον. Ἡ διώρυξ ἤρχετο ἀπὸ τῆς Βουβάστου, πόλεως ἐπὶ τοῦ Νείλου, καὶ ἐτελευτά εἰς τὸ Πάτουμον, πόλιν ἐπὶ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Οἱ Πτολεμαῖοι διετήρησαν αὐτὴν καὶ ἐβεβλίσαν. Ὁ Στράβων δὲ, ὁ ὁποῖος περιηγήθη τὴν Αἴγυπτον ὀλίγον πρὸ Χριστοῦ, εἶδεν ὡσαύτως τὴν διώρυγα διαπλεομένην ὑπὸ πλοίων. Οἱ Ῥωμαῖοι καὶ μάλιστα ὁ Ἀδριανὸς ἐπνύξησαν αὐτὴν καὶ νέα κατεσκεύασαν ἔργα, ἀλλ' οἱ Καλίφαι, οἵτινες κατ' ἀρχὰς ἐπεσκεύασαν αὐτὴν, κατόπιν ἐγκατέλιπον καὶ φαίνεται ὅτι ὁ δι' αὐτῆς πλοῦς διεκόπη ἐντελῶς ἀπὸ τοῦ 773. Ἐτι καὶ νῦν δ' ἐν Αἰγύπτῳ εὐρίσκονται καταφανῆ καὶ πολυάριθμα ἔχνη τῆς ἀρχαίας ταύτης θαλασσίας ὁδοῦ.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ 12' αἰῶνος ἐπροτάθη ἡ γνώμη τῆς διατομῆς τοῦ Ἴσθμοῦ ὁ περιώνυμος Λεϊβνίτιος παρουσίασεν εἰς τὸν Λουδοβίκον 14' σχέδιον τοιοῦτον, ἀλλὰ μάτην ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐπὶ τοῦ προκειμένου προσέβη εἰς ἐπανειλημμένας προτάσεις παρὰ τῷ σουλτάνῳ.

Κατὰ τὴν εἰς Αἴγυπτον γαλλικὴν ἐκστρατεῖαν ὁ Ναπολεὼν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τὸ σχέδιον τοῦτο καὶ διέταξεν ἐπιτόπιον μελέτην τοῦ μέρους, εἰς τοὺς λογίους τοὺς παρακολουθοῦντας αὐτῷ. Τότε ὅμως οὐ μόνον ἡ μικρὰ διάρκεια τῆς γαλλικῆς κατοχῆς διεκώλυσεν τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου, ἀλλὰ καὶ πλάνη τις τῶν γάλλων ἐπιστημόνων κατεδείκνυε τὴν πραγμάτωσιν ἀδύνατον. Καθότι ἐπρέσβευον ὅτι ἡ ἐπιφάνεια τῶν ὑδάτων τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἦτο κατὰ 40 μέτρα ὑψηλοτέρα τῆς ἐπιφανείας τῆς Μεσογείου, ὥστε ἡ διατομὴ τοῦ Ἴσθμοῦ ἤθελε κατακλύσει τὴν Μεσόγειον διὰ τῶν ὑδάτων τῆς Ἐρυθρᾶς. Μεταγενέστεραι δ' ἔρευναι κατέδειξαν ὅτι ἡ διαφορὰ αὕτη τῆς ἰσοσταθμίας δὲν ὑπάρχει, καὶ κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ Λαπλάς (Laplace) ὅλοι οἱ ὠκεανοὶ, οἱ καλύπτοντες τὴν σφαῖραν, ἔχουσι τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον ἐπιφανείας.

Τῷ 1841 καὶ 1847 ἐπανελήφθη ἡ σκέψις περὶ διώρυγος συνδεούσης τὸν Νεῖλον καὶ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν. Τῷ 1854 ὅμως ὁριστικῶς ὁ Λεσσέψ, ἀρχαῖος γενικὸς τῆς Γαλλίας πρόξενος

ἐν Καῖρῳ, συνδεόμενος διὰ φιλίας πρὸς τὸν ἀντιβασιλέα Μωχαμέδ-Σαῖδ, συνέλαβε τὸ μέγα σχέδιον καὶ ἤρε τὴν δόξαν τῆς ἐκτελέσεως. Ὁ Λεσσέψ δὲν ἀπεδέχθη τὴν γνώμην τῆς συνενώσεως τοῦ Νείλου πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν, ἀλλ' ἠθέλησε νὰ τάμη τὸν διαχωρίζοντα τὰς δύο θαλάσσας Ἴσθμὸν, καὶ ἀνοίξῃ οὕτω πλωτὴν ὁδὸν διὰ πᾶν πλοῖον, οἷουδήποτε μεγέθους.

Ἐρευνήσας ἐπισταμένως τὸ ἔδαφος τοῦ Ἴσθμοῦ, κατενόησεν, ὅτι οὐ μόνον εἶναι δυνατὴ ἡ ἐκτέλεσις, ἀλλὰ καὶ σχετικῶς εὐκόλος.

Τὴν εὐκολίαν δὲ ταύτην τῶν ἐργασιῶν παρείχον αἱ πολλαὶ λίμναι, αἱ κείμεναι ἐπ' αὐτῆς τῆς ὁριθεΐσης γραμμῆς τῆς διατομῆς τῆς διώρυγος. Ἡ πρώτη τῶν λιμνῶν τούτων, ἡ Μενζαλῆχ, εἶναι μέγα τέναχος, σχηματιζόμενον ὑπὸ τοῦ Νείλου πρὸς τὴν παραλίαν τῆς Μεσογείου· εἴτα κεῖται ἡ λίμνη Τιμσάχ, οὔσα βαθὺ κοίλωμα τοῦ ἐδάφους, ὅπερ ὁ Λεσσέψ μετεσχημάτισεν εἰς μεγαλοπρεπῆ λεκάνην, εἴτα ἔρχονται αἱ Πικραὶ λίμναι, αἵτινες ἡνοῦντο ἐπὶ τῶν Φαραῶ μετὰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

Διὰ τῶν λιμνῶν τούτων τὸ μήκος τοῦ Ἴσθμοῦ, συγκείμενον ἐξ 120 χιλιομέτρων, ἐμειοῦτο εἰς 80 χιλιομέτρα στερεᾶς γῆς πρὸς ἀνασκαφὴν. Ἡ ἐργασία ὅμως αὕτη ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ ἐν μέσῳ χώρας ποῦ μὲν ἀμμόδους ποῦ δὲ βραχώδους, ἐντελῶς δὲ ἀνύδρου, καὶ σπανιζούσης ἐπιτηδείων· αἱ δὲ ἐλλείψεις αὗται ὑπὸ τὸν καυστικὸν ἥλιον τῶν μερῶν τούτων καθίσταν τὴν ἐργασίαν ἀδύνατον εἰς τοὺς εὐρωπαϊοὺς ἐργάτας, κοπιωδεστάτην δὲ εἰς τοὺς ἐγχωρίους.

Ἐν τούτοις, διαχαρᾶχθείσης ἐντελῶς τῆς γραμμῆς τῆς διώρυγος, τῇ 25 Αὐγούστου 1859 ὁ Λεσσέψ ἐτέλεσεν ἐπισήμως τὰ ἐγκαίνια τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν, αὐτὸς πρῶτος δι' ἀξίνης σκάψας ἐπὶ τοῦ ἐρήμου ἐκείνου ἐδάφους, καὶ εἰπὼν εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν ἐργάτας· «Ἐν ὀνόματι τῆς Παγκοσμίου Ἐταιρίας τῆς θαλασσίας διώρυγος τοῦ Σουεζ ἀρχόμεθα ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης τῆς σκαφῆς, διὰ τῆς ὁποίας θὰ ἀνοιχθῶσιν αἱ πύλαι τῆς Ἀνατολῆς πρὸς τὸ ἐμπόριον καὶ τὸν πολιτισμὸν τῆς Δύσεως.

» Ἐκαστος ὑμῶν ἂς δώσῃ τὸ πρῶτον κτύπημα τῆς σκαπάνης. Ἀναλογίσθητε ὅτι δὲν πρόκειται μόνον ἐνταῦθα νὰ ἀνακινήσῃτε τὸ χῶμα, ἀλλ' ὅτι αἱ ἐργασίαι ὑμῶν θὰ φέρωσι τὴν εὐημερίαν εἰς τὰς οἰκογενείας καὶ τὴν πατρίδα ὑμῶν.»

Ἐξελέξαντο δὲ ὡς σημεῖον ἀναστομώσεως τῆς διώρυγος πρὸς τὴν Μεσόγειον τὸ μέρος ἐνθα τὰ νῦν κεῖται ὁ ἀκμάζων λιμὴν τοῦ Πόρτ-Σαῖτ. Αὐτόθι δὲ τὸ πρῶτον ὑπῆρχε ταινία ἄμμου πλάτους 100-150 μέτρων, ὕψους δὲ μικρὸν ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ τῆς λίμνης Μενζαλῆχ, ἐνθα ἔκειντο ἄθλιαί τινες καλύβαι ἀλιῶν, τῶν μόνων κατοίκων τῶν ἐρήμων ἐκείνων παραλιῶν.

Ἀρξάμενων ἐντεῦθεν τῶν ἐργασιῶν, μετ' οὐ πολὺ τὸ πόσιμον ὕδωρ ἐξέλιπεν, οἱ δὲ ἐγχώριοι ἐργάται ἐλιποτάκουν καθ' ὁμαδάς. Ὁ Λεσσέψ ἐκόμισεν ἀμέσως μηχανάς, δι' ὧν ἀπέσταζε τὸ ἀναγκαῖον ἐκεῖ ὕδωρ, οὕτω δὲ κατ' ὥρωσε νὰ ἐπαναφέρῃ τοὺς ἐργάτας.

Κατὰ τὰ δύο πρῶτα ἔτη μικρὸν μόνον καὶ ἀσήμενον τμήμα τῆς διώρυγος ἀνέφχθη· διεκώλυσαν δὲ τὴν πρόοδον τῆς ἀνασκαφῆς αἱ προπαρασκευαστικαὶ ἐργασίαι, αἱ ἀπαιτούμεναι διὰ τοιοῦτον γιγάντειον ἔργον. Ἐπρεπε νὰ μελετηθῇ ἐπιμελῶς τὸ ἔδαφος, νὰ κατασκευασθῶσιν ἀποθήκαι, ἐργοστάσια, παραπήγματα, ἀποθήκαι ὑλικοῦ, κατασκηνώσεις, νοσοκομεῖα, οἰκήματα διὰ τοὺς εὐρωπαίους ὁδηγοὺς τῶν ἔργων, τέλος ἔπρεπε νὰ ἀνοίξωσι λατομεῖα, νὰ δρῦζωσι φρέατα, καὶ νὰ συναθροίσωσιν ἄπειρον ὑλικὸν μηχανῶν καὶ προμηθειῶν παντὸς εἶδους. Ὅπως δώσωμεν δὲ γινώσκιν τινα τῶν προπαρασκευῶν, ἀρκεῖ νὰ σημειώσωμεν ὅτι τὸ μηχανικὸν πριονιστήριον τῶν ὑπὸ τῶν μηχανικῶν τῆς ἐταιρίας αὐτόθι ἰδρυθὲν ἔπρεπε νὰ κατασκευάσῃ ἐν διαστήματι ὀλίγων μηνῶν 13,800 μονότροχα ἀμάξια καὶ νὰ κόψῃ ὑπὲρ τὰς 20,000 χονδράς σανίδας, μαδέρια.

Τῷ 1861 κατ' ὥρωσαν νὰ κατασκευάσωσι τὸν λιμένα (havre) τοῦ Πόρτ-Σάιτ, αὐτὸς δὲ ὁ τόπος, ὃ τὸ πρὶν ἔρημος, αἰφνιδίως κατωκίσθη ὑπὸ 2,000 ψυχῶν. Αἱ ἐργασίαι μετὰ τοῦτο ἐπροχώρησαν πρὸς τὴν λίμνην Τιμσάχ.

«Ποτὲ, γράφει περιηγητῆς ἐπισκεφθεὶς τὴν διώρυγα ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν, ἡ εἰκὼν μυρμηκικῆς δὲν ἡδύνατο νὰ ληφθῇ ὡς παρομοίωσις ἢ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὅπως παραστήσῃ τὴν πληθὺν καὶ τὴν κίνησιν τῶν ἐργατῶν, τῶν ἀναβαινόντων καὶ καταβαινόντων ἐν τάξει τὰς κεκλιμένας παρειάς τῆς διώρυγος.

»Οἱ ἐργάται εἰσὶ τὸν ἀριθμὸν 12,000, ἐργαζόμενοι ἐπὶ γραμμῆς τινων χιλιομέτρων· ἐκ τούτων οἱ μὲν σιάπτουσι τὴν κοίτην τῆς διώρυγος, οἱ δὲ ἀφαιροῦσι τὰ χῶμα διὰ κοφίνων, οὓς μεταβιβάζουσιν ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα.»

Αἱ ἐργασίαι ἐξηκολογούουν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός. Τὴν νύκτα οἱ ἐργαζόμενοι ἐφωτίζοντο ὑπὸ δαδῶν κατεσκευασμένων ὑπὸ κλάδων δένδρων περιακλιμημένων ὑπὸ λίπους.

Τὸ πόσιμον ὕδωρ ἦτο τὸ κεφαλαῖωδες ζήτημα πάσης αὐτῆς τῆς ἐπιχειρήσεως, ἐν αὐτῇ, οὕτως εἶπεν, τῇ διακεκαυμένη ζώνῃ, καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἀρμυρῶν ἐρήμων. Τοῦτου ἕνεκα ἀπὸ τοῦ 1861 ὁ Λεσσέψ κατεσκεύασε διώρυγα 35 χιλιομέτρων μήκους, πλάτους 12 μέτρων καὶ βάθους ἐνός καὶ 20 ἑκατοστῶν, δι' ἧς διωχέτευσε τὸ πόσιμον ὕδωρ τοῦ Νεῖλου μέχρι τῆς λίμνης Τιμσάχ. Ἦρκει δὲ αὕτη καὶ μόνη ἡ διώρυξ, ἡ κατασκευασθεῖσα ἐν βραχεῖ χρονικῷ διαστήματι,

νὰ διεγείρῃ τὸν θαυμασμὸν, ἂν δὲν παρέκειτο αὐτῇ ἡ τοῦ Σουέζ.

Τούτου γενομένου αἱ ἐργασίαι ἐπροχώρησαν ταχύτερον· τῇ δὲ 18 Νοεμβρίου 1862 δὲν ὑπελείπετο ἢ ἐν κτύπημα σκαπάνης ὅπως εἰσρεύσωσι τὰ ὕδατα τῆς Μεσογείου εἰς τὴν λίμνην Τιμσάχ. Τοῦτο δὲ ἐδόθη δι' ἐπισήμου τελετῆς παρόντων ἀπείρων θεατῶν προσκεκλημένων.

«Ἐν ὀνόματι τῆς Α. Ὑψηλότητος τοῦ Μωχαμμέδ-Σαῖδ, εἶπεν ὁ Λεσσέψ, διατάσσω νὰ εἰσέλθωσι τὰ ὕδατα τῆς Μεσογείου εἰς τὴν λίμνην Τιμσάχ, τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ.»

Μόλις εἶπε τοῦτο ἀνέφχθη διὰ τῶν σκαπανῶν τὸ διαχώρισμα, τὸ δὲ ὕδωρ ὥρμησε κοχλάζον εἰς τὴν νέαν ὁδόν. Τότε πάραυτα ἡ λίμνη Τιμσάχ, ἡ οὔσα τὸ πρὶν ἔλος νοσῶδες ἀπεξηραμένον, μετεσχηματίσθη εἰς μικρὰν θάλασσαν διαυγοῦς ἐπιφανείας, ἐφ' ἧς δύνανται νὰ πλέωσι τὰ μεγαλείτερα πλοῖα.

Μέχρι τοῦ χρόνου τούτου ἡ διώρυξ εἶχε μῆκος 75 χιλιομέτρων, ὑπελείπετο δὲ νὰ ἀνασκαφῇ ὁ Ἴσθμὸς μέχρι τοῦ Σουέζ. Αἱ ἐργασίαι ἔκτοτε ἐδιπλασιάσθησαν, ἐργάζοντο δὲ ἐκ τῶν δύο ἀντιθέτων μερῶν οἱ μὲν ἐκ τῆς λίμνης Τιμσάχ πρὸς τὰς Πικράς λίμνας, οἱ δὲ ἐκ τοῦ Σουέζ ἀναβαίνοντες πρὸς τὸ αὐτὸ σημεῖον.

Τέλος τῇ 16 Αὐγούστου 1869, δέκα ἀκριβῶς ἔτη ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως, τὰ ὕδατα τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καὶ τὰ τῆς Μεσογείου ἐρρίφθησαν εἰς τὰς Πικράς λίμνας. Μετὰ δὲ τινὰς μῆνας ἡ διώρυξ παρεδόθη εἰς τὴν ναυτιλίαν, καὶ ἤδη τὰ μεγαλείτερα πλοῖα τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν διέρχονται αὐτὴν ἀνέτως ἀπὸ τῆς μιᾶς θαλάσσης μέχρι τῆς ἑτέρας.

«Δέκα ἔτη, λέγει ὁ Φιγκιέ, ἤρκεσαν ὅπως μεταβάλλωπιν ἔρημον τόπον εἰς χώραν διατεταγμένην ὑπὸ σιδηροδρόμων, καὶ διαπλεομένην ὑπὸ λέμβων καὶ πλοίων πάντων τῶν ἐθνῶν. Οἱ κάτοικοι τοῦ Ἴσθμου, ἐλάχιστα τὸ πρὶν τὸν ἀριθμὸν, σήμερον ἀνέρχονται εἰς 43,000, ἐξ ὧν 23,000 Εὐρωπαῖοι. Τρεῖς σπουδαῖαι πόλεις ἐφύησαν οὕτως εἶπεν ἐκ τῆς γῆς, τὸ Πόρτ-Σάιτ καὶ τὸ Σουέζ εἰς τὰ δύο ἄκρα τῆς διώρυγος, καὶ ἡ Ἰσμαίλεια ἐν τῷ μέσῳ παρὰ τὴν λίμνην Τιμσάχ.

»Τὸ μῆκος τῆς διώρυγος εἶναι 150 χιλιομέτρων, τὸ πλάτος δὲ 400 μέτρων. Διὰ πᾶσαν αὐτῆς τὴν ἀνόρυξιν ἐξωρύχθη χῶμα 75 ἑκατομμυρίων κυβικῶν μέτρων. Σύρματα τηλεγράφων, στήλας πρὸς δέσιν τῶν κάλων τῶν πλοίων, οἰκήματα παντοῖα βλέπει τις καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς διώρυγος. Ἀντὶ τῆς σιωπῆς τῆς ἀρχαίας ἐρημίας εὐρίσκει τις σήμερον ἐκεῖ τὴν κίνησιν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὸν θόρυβον τῆς ζωῆς.»

Ἐν Πόρτ-Σάιτ τὰ πλοῖα εἰσὶν ἀσφαλῆ, φάρος δὲ αὐτόθι ἐγερθεὶς ὁδηγεῖ τὴν πορείαν των. Παρὰ τὰς ὄχθας δὲ τῆς λίμνης Τιμσάχ, ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ Ἴσθμου, ἡγέρθη πόλις κληθεῖσα Ἰσμαί-

λία πρὸς τιμὴν τοῦ παρόντος Ἀντιβασιλέως, διὰ τῆς ὁποίας διέρχονται ἡ θαλασσία διώρυξ, ἡ διώρυξ τοῦ ποσίου ὕδατος καὶ οἱ σιδηρόδρομοι τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τοῦ Καΐρου. Ἡ νέα πόλις εἶναι καθαρὰ, πλήρης ζωῆς, ὁμοιάζουσα πρὸς ὅσιν ἐν μέσῳ ἐρήμου. Ἄν δύναται τις νὰ μαντεύσῃ, τὸ μέλλον τῆς πόλεως ταύτης ἔσται μέγα. Ἐπὶ τοῦ ἑτέρου δὲ ἄκρου τῆς διώρυγος πρὸς τὴν Ἐρυθρὰν κεῖται ἡ πόλις Σουέζ, ἄλλοτε ἀφανὲς χωρίον, πτωχὸν, κεκρυμμένον ἐν τῇ ἄμυνῳ, ἀφθονοῦσα παντὸς ἀναγκαίου διὰ τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν. Αὐτόθι δὲ καταλήγουσιν ἡ διώρυξ τοῦ γλυκέος ὕδατος καὶ ὁ σιδηρόδρομος καὶ προσορμίζονται τὰ ἐξ Ἰνδιῶν καὶ Αὐστραλίας προσερχόμενα πλοῖα. Ἡ πόλις αὕτη ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της θ' ἀποθῇ τὸ κέντρον τοῦ διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας.

Πάντα ταῦτα εἰσὶν ἔργον δέκα ἐτῶν, ἔργον παμμέγεθες, μόνον ἱκανὸν νὰ τιμῇσῃ τὸν αἰῶνα ἐν ᾧ ἐτελέσθη, καὶ ὕπερ περιέβαλε δι' αἰωνίου δόξης τὸ ὄνομα τοῦ δημιουργοῦ αὐτοῦ, τοῦ περριφανοῦ Φερδινάνδου Αἰσάφ.

Ὁ Ἰσθμὸς τοῦ Σουέζ γενόμενος ἤδη ἐμπορικὴ ὁδὸς μεταξὺ Ἀσίας καὶ Εὐρώπης εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν εὐμερίαν τοῦ κόσμου, ἡ δὲ κλεῖσις αὐτοῦ θέλει εἶσθαι συμφορὰ παγκοσμία.

*
* *

Καταχωρίζομεν ὧδε πίνκακα συγκριτικὸν τῆς ἀποστάσεως τῶν διαφόρων λιμένων τῆς Εὐρώπης μέχρι Βομβάης διὰ τῶν θαλασσίων ὁδῶν, τῆς διὰ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἑλπίδος καὶ διὰ τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ.¹

Λιμένες	Διὰ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἑλπίδος	Διὰ τῆς διώρυγος τοῦ Σουέζ	Συντόμους ἀποστάσεων
	Λεῦγαί	Λεῦγαί	Λεῦγαί
Κωνσταντινούπολις	6,100	4,800	4,300
Σύρος	5,930	4,630	4,300
Μελίτη	5,840	2,062	3,778
Τεργέστη	5,960	2,340	3,620
Μασσαλία	5,650	2,374	3,276
Γάδαιρα	5,200	2,224	2,976
Λισσαβῶνα	5,350	2,500	2,850
Βουρδίγαλα	5,650	2,800	2,850
Ἄβρη	5,800	2,824	2,976
Λονδίνον	5,950	3,100	2,850
Λίβερπούλη	5,900	3,050	2,850
Ἀμστελδάμον	5,950	3,100	2,850
Πετρούπολις	6,550	3,700	2,850
Νέα Ὑόρκη	6,200	3,764	2,439
Νέα Αὐρηλία	6,450	3,724	2,726

1. Ἐλήφθη ἐκ τῆς μονογραφίας «Περὶ τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ» τοῦ Μ. Η. Πανῆ, πρῶτον ὑποπροξένου τῆς Ἑλλάδος ἐν Πόρτ-Σάιτ. 1869.

ΑΙ ΠΥΡΚΑΪΑΙ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

Εἶνε μεσονύκτιον Ἰαννουαρίου μηνός· αἱ τῆς χιόνος νιφάδες στοιβάζονται ἀλλεπάλληλοι ἐπὶ τῶν στενωπῶν τοῦ Τσουκοῦ καὶ τοῦ Σαρμασί. Ἐπιστρέψας δὲ πρὸ μιᾶς ὥρας ἀπὸ τῆς λέσχης ἡ τοῦ θεάτρου, ἐκλείσας ἤδη τὸ βιβλίον σου, ἡ ἀπέθεσας ἐπὶ τῆς παρακλινιδίου τραπέζης τὸ journal, καὶ, σβέσας τὸν λύχνον σου, ἐχώθης ὅλος ὑπὸ τὸ παχὺ σκέπασμα τοῦ ἐγώισμου σου (τῆς κλίνης σου ἤθελα νὰ εἶπω), καὶ, βαυκαλισθεὶς πρὸς ὀλίγον ὑπὸ τῶν ἀριθμητικῶν ὑπολογισμῶν τῶν ἐν τῷ κιβωτίῳ σου χιλιάδων, ἡ τῶν πολιτικῶν σου συνδυασμῶν, ἡ τῶν κερδοσκοπιῶν τῶν consolidés καὶ τῆς bourse, παρεδόθης ὅλος εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Μορφέως, ἄφθονον κατὰ χέοντος ἐπὶ τῶν βλεφάρων σου τὴν ναρκωτικὴν αὐτοῦ μήκωνα. Ἰσως ἤδη καὶ οἱ ὄνειροι ἐτοποθέτησαν πρὸ τῆς ἀκοιμήτου φαντασίας σου τὸ πολυποίκιλον αὐτῶν καλεϊδοσκοπίον, φιλοτιμούμενοι πρὸς ἀλλήλους τίς νὰ σὲ τέρψῃ ἀπατηλότερον, ὅταν αἴφνης φωνὴ τραχεῖα, φωνὴ Στέντορος, ἀποσοβεῖ ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ τὸν δειλὸν αὐτῶν ὕμιλον, καὶ τὸ τρομερὸν γιγάρκιν βάρ σὲ ἀνατινάξει ἐπὶ τῆς κλίνης· βλέπεις ὅτι τὸ δωμάτιόν σου δὲν φέγγει, καὶ ἀκροᾷσαι τοῦ φύλακος, προσαναγγέλλοντος τὸ ποῦ, καὶ ἐξαναπίπτεις ἐπὶ τῆς κλίνης σου, στρέφων ἀπὸ τοῦ ἄλλου μέρους· ἔχασας ἡμίωρον ὕπνου καὶ... τίποτε περισσύτερον. Ἀλλὰ πολλάκις συμβαίνει τὸ ἐναντίον, καὶ, διῶπνισθεὶς ἔντρομος, ἐὰν καὶ διῶπνισθῇς ὅλως, βλέπεις φεγγαβολοῦντα τὸν κοιτῶνά σου· ἡ πυρκαῖα ἐξεβράχνη... τρεῖς οἰκίας παρέχει· ἄς μὴ εἶπω ἐντὸς αὐτῆς. Οἱ ὑπηρεταὶ ἀναίθουκαταβαίνουνσι τρέχοντες καὶ φωνάζοντες καὶ συμπατοῦντες ἀλλήλους, χωρὶς κἄνεις νὰ ἡξεύρῃ τί λέγει. (Σημειωτέον ὅτι ἕκαστος αὐτῶν ἠτοίμασεν ἤδη τὸ κιβώτιον καὶ τὸν στρωματῶδεσμόν του). Ἡ γειτονία, ὅλη ἐπὶ ποδῶς, μεταφέρει τὰ ἐπιπλά της· ὁ μὲν, ἀνυπόδητος ἢ ἑτεροσάνδαλος, φορῶν ἐξανάστροφα τὴν γούναν ἢ τὸν κοιτῶνιον χιτῶνά του, σύρει ἀσθμαίνων τὸ σεπέτιον μετὰ τῶν ἀξιοτιμωτέρων του πραγμάτων· ὁ δὲ, κρατῶν ἐν θοιράμβῳ τὴν σκουπιδολόγον τῆς οἰκίας, ἢ σφίγγων ὑπὸ μάλης τὴν ἐσχάραν τοῦ μαγειρείου, ὅτι τοῦ ἔτυχε δηλαδὴ ἐμπρὸς, νομίζων ὅτι σώζει τὸ κειμηλιούχιόν του, τρέχει παραζαλισμένος, χωρὶς νὰ ἡξεύρῃ ποῦ· ἄλλος, φορτώσας ἤδη τρεῖς ἢ τέσσαρας ἀχθοφόρους, τοὺς ἀκολουθεῖ δεδεμένους πρὸς τε ἀλλήλους καὶ ἑαυτὸν, μήπως παρεκφύγῃσι, κατὰ λάθος, μετὰ τῶν πραγμάτων του· οὗτος εἶνε ὁ φρονιμώτερος. Ἀλλ' αἱ γυναῖκες; ἀλλὰ τὰ παιδιὰ; ἀλλ' οἱ ἀσθενεῖς; ἀλλ' οἱ γέροντες;... Ἡ χιών ἐν τοσούτῳ ἐξακολουθεῖ· ὁ βορρᾶς μαίνεται συρίζων· ὁ φοικῶδης αὐτοῦ βρόμος κατασιγάξει τὰς ὁλοφυγὰς τῶν γυναικῶν

καὶ τὰς οἰμωγὰς τῶν συζύγων. Οὗτος ἐδῶ ἔρω-
τᾷ διὰ τὴν γυναῖκά του, ἥτις ἐν τούτοις, ἡμί-
γυμνος, μετὰ τοῦ βρέφους ἐν ταῖς ἀγκάλαις καὶ
δύο ἄλλων παρακολουθούντων καὶ κρατούντων
αὐτὴν ἀπὸ τοῦ κρασπέδου, ἔλαβε τὴν ἐναντίαν
ὁδὸν καὶ εὔρεν ἄσυλον ἐν οἰκίᾳ φίλης· ἐκεῖνος
ἐκεῖ λογοπραγεῖ μετὰ τῶν πυροσβεστῶν διὰ τὴν
σωτηρίαν τῆς οἰκίας του, ἀπὸ τῆς ὁποίας μὲν
ἐξῆλθον πρὸ μιᾶς ἑβδομάδος οἱ βαφεῖς. *Δέκα χι-
λιάδας γρόσια!* Σὺς δίδω τρεῖς, ἢ τέσσαρας, ἕξ·
συμφωνοῦσιν εἰς τὰς ἕξ, καὶ αἱ ἀντῆλαι παρατάτ-
τονται περὶ τὴν οἰκίαν· ἀλλὰ ποῦ νερόν; ἅς
χαίρουν οἱ ὑδροφόροι! Τρίτος ἄλλος, μεταφέρει,
νέος Αἰνίας, τὸν ποδαγρὸν πατέρα του ἐπωμά-
διον· ἄλλος βοηθούμενος ὑπὸ τριάνοντα-τεσσα-
ράκοντα λεπτοεργῶν, διέσωσεν ὅχι μόνον ὅλα
τοῦ τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ τὰ θυρώματα καὶ
τὰ κάγκελλα καὶ τὰς κλίμακας καὶ τὰ ὑαλῖα καὶ
τοὺς κεράμους πολλὰκις τῆς οἰκίας του, καὶ ἄ-
φῃκε θυσίαν εἰς τὸ πῦρ μόνον τὸν σκελετὸν τῆς·
οὗτος εἶνε συνήθως... *Κάλας.* Ἄλλ' ἡ σύζυγος
τοῦ μακαρίτου ἀρχιτέκτονος Κομνηνοῦ εἶχε
μεῖνει εἰς τὸ ἐκπᾶν πάτωμα τῆς οἰκίας μόνη, ἐν
ᾧ τὸ κάτω ἐκαίετο· τρέχει ἀπηλπισμένη καὶ
ἐκτὸς ἑαυτῆς ἀπὸ τούτου πρὸς ἐκεῖνο τὸ παράθυ-
ρον· οἱ ἐργάται, ὑπὲρ τοὺς διακοσίους ὑποκάτω-
θεν, τὴν φωνάζουν: Πέσε, κερά! ἡμεῖς σὲ πιά-
νομεν εἰς τὰ χέρια! Προκύπτει ἀλλ' ἰλιγγίᾳ
πρὸς τὸ ὕψος· ἡ οἰκία ἦτον τρίστεγος! ἡ
φλόξ ἐν τοσούτῳ ἀναλάμπει πρὸς τὸν ὄροφον,
τὸ δάπεδον τρίζει, ὁ καπνὸς τὴν συμπνίγει,
κλείει τοὺς ὀφθαλμοὺς, κρᾶζει σταυροκοπούμενη:
«Μνήσθητί μου, Κύριε!» καὶ ἀφίνει ἑαυτὴν ἀπὸ
τοῦ παραθύρου εἰς τὸ κενόν· πεντακόσαι χεῖρες,
συγκρατοῦσαι στρώματα καὶ παπλώματα, τὴν
ὑποδέχονται κάτωθεν, ἀναισθητοῦσαν, πλὴν ἀσι-
νῇ. Δὲν εἶχες τὴν αὐτὴν τύχην, ἀξιοθρήνητε
Ῥαλοῦ Μάνου! ἀρχηγέτις οἰκογενείας πολυαριθ-
μου, σεβαστὴ καὶ ὀνομαστὴ καὶ διὰ τὸ γέ-
νος (Ῥψηλάντης πατρόςθεν), καὶ διὰ τὸν πλοῦ-
τον, καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν, καὶ διὰ τὴν φρόνησιν,
καὶ διὰ τὰς ἀρετάς της, ὧν προσεξήρχεν ἡ πρὸς
τὰ θεῖα εὐλάβεια, ἔγεινε πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν
παρανάλωμα τοῦ πυρὸς μετὰ δύο υἱῶν, μιᾶς θυ-
γατρὸς, ὀκτὼ ἐγγόνων, μιᾶς νύμφης καὶ τεσσα-
ρων οἰκογενῶν! καὶ τὰ θεράπεια φρίττοντα εἶ-
δον τὴν ἐπιούσαν δεκαεπτὰ ἀπηνθηρακωμένα
λείψανα, ἀνορυθνέντα ἐκ τοῦ καπνίζοντος ἀκόμη
πελωρίου μεγάρου! Ἄλλ' ἐπανέλθωμεν τὴν ἐπι-
οῦσαν εἰς τὸ θέατρον τοῦ δεινοῦ· ἡ ὑστεραία
πυρκαϊὰς ἐν Κωνσταντινουπόλει εἶνε διὰ τὸν πα-
ρατηρητὴν, διὰ τὴν φιλόσοφον, θέρος σκέψεων.
Ῥυποκάτωθεν σκηνῶν, ἢ ἐν τῷ ὑπαίθρῳ, μεταξὺ
τοῦ κυπαρισσῶνος καὶ... τῶν μνημάτων, μυ-
ρολογοῦσιν οἰκογένειαὶ ὀλόκληροι! Εὐδαίμων καὶ
τρισευδαίμων, ὅστις, ἐν τοιαύταις συμφοραῖς, ἔ-
χει καρδίαν χριστιανοῦ καὶ τὸ βαλάντιον πλήρες!

ἀλλ' ὁ ἐνδεής; αὐτὸς βλέπει καὶ... κλαίει·
κλαίει οἰκτεῖρων, κλαίει θαυμάζων. Ἄς ἐμβω-
μεν ἐντὸς τῆς πλησιεστέρας σκηνῆς· σπαραξι-
κάρδιον θέαμα! ἡ γραία προμήτωρ, ὑπερνενη-
κοντοῦτις, παραληρεῖ καὶ ζητεῖ νὰ φάγῃ· τρία-
τέσσαρα κοράσια τρέμουν περὶ τὴν μητέρα ὑποκά-
τωθεν παντοδαπῶν σκεπασμάτων, ἥτις ἐν τούτοις
θηλάζει τὸ νεογνόν· κάτωχρος, ἡμιθανής, δὲν ἔχει
δύναμιν οὔτε τὰ δάκρυά της νὰ ἀπομάξῃ, καὶ
ἔρωτᾷ ἐκ διαλειμμάτων μετὰ φωνῆς διακοπτο-
μένης ὑπὸ λυγμῶν περὶ τοῦ συζύγου της, ὅστις
ὅμως, φιλονεικῶν πρὸς τὸ πῦρ καὶ τὸ τελευταῖόν
τοῦ σκεῦος... ἔμεινεν ἐντὸς τῆς οἰκίας! τίς
τολμᾷ νὰ τὸ εἴπῃ εἰς τὴν σύζυγον; Ἄς ἐξέλθω-
μεν. Περὶ τὴν ρίζαν μιᾶς κυπαρίσσου κείται
σεσωρευμένα τραπέζια πολυτελῆ, μεταβληθέντα
εἰς τρίποδας, θρονία, τῶν ὁποίων ἐλλείπει τὸ ἐ-
ρεισινοῦτον· σκεῦος, τὰ ὁποῖα, μηδέποτε πρότερον
γειτονεύσαντα, ἀποροῦσι πῶς εὗρέθησαν νῦν παρ'
ἄλληλα· ὁ καθρέπτης παρὰ τὸ τήγανον, τὰ βι-
βλία ἐντὸς σκάφης, ὁ λέβης ὑπὸ τὸ κλειδοκύμ-
βαλον. Τὰ βοηθήματα ἐν τοσούτῳ καταφθάνουσι
πανταχόθεν· ἡ φιλάνθρωπία μεγεθύνεται πρὸς
τὸ ὕψος τοῦ δεινοῦ. Τὰ θρησκευτικὰ μίση σιω-
πῶσιν· ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει διάκρισις φρονήματος·
ἐγὼ σήμερον δι' ἄλλον, καὶ ἄλλος αὔριον δι' ἐμέ·
μήπως τὸ πῦρ διακρίνει τὴν Ὀθωμανικὴν τῆς
Ἰουδαϊκῆς οἰκίας; Οἱ ἐπίτροποι τῶν ἐκκλησιῶν,
οἱ μουτεβελῆδες τῶν τζαμιῶν, τρέχουσιν ἀπὸ
τοῦ ἐνὸς ὁμίλου πρὸς τὸν ἄλλον· οἱ πρωτομαγί-
στορες τῶν συντεχνιῶν, οἱ ἔφοροι τῶν Ἀδελφο-
τήτων, οἱ ἀρτοπῶλαι, οἱ κρεωπῶλαι, οἱ παντο-
πῶλαι, κἀνεῖς δὲν μένει ἀσυντελής· αἱ οἰκίαι ἀ-
νοίγουν πρὸθυμοι τὰς θύρας των εἰς τὰ θύματα
τοῦ δεινοῦ· αἱ γυναῖκες, αἱ γυναῖκες πρὸ πάντων,
τὸ ἥμισυ τοῦτο εὐγενέστερον μέρος τοῦ ἀνθρω-
πίνου γένους, ἀνοίγουν πρὸ τῶν ἐρμαρίων καὶ
κιβωτίων τὰς καρδίας των, καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀρύνον-
ται τὰς παρηγόρους ἐκείνας φράσεις, τὰς ὁποίας
αὐταὶ μόναι γνωρίζουσι πῶς νὰ καταστήσωσι
μειλιχωτέρας· χιτώνια καθάρια, τροφὴ εὐχυμος,
γλυκύσματα διὰ τὰ παῖδιά, τίποτε δὲν λησμο-
νεῖ ἢ προμηθῆς γυναικεῖα συμπάθεια. Παρήγορον
θέαμα, τὸ ὁποῖον ἅς μὴ σκοτίσωμεν, ἀναφέρον-
τες τοὺς τρισαθλοὺς ἐκείνους, ὅσοι, ἔρμαιον ἡ-
γούμενοι τὴν κοινὴν συμφορὰν, τρέχουσιν, ὡς οἱ
λύκοι ἐν καιρῷ καταιγίδος, ὅπως ὠφεληθῶσιν ἐκ
τοῦ θορύβου, ὑφαίρουμένοι ὅ,τι εὗρωσι. Βεβαίως ὁ
Βεελζεβούλ μειδιᾷ σεσηρῶς εἰς τὴν θέαν ταύτην,
ἐν ᾧ ἀφ' ἐτέρου τὰ φωτεινὰ τῶν Ἀγγέλων πνεύ-
ματα ἀναφέρουσιν εἰς τὸν οὐρανὸν ὡς θυμιάμα
τὰς παντοίας τῶν φιλανθρωπῶν ἀγαθουργίας. Τίς
ἄρα ἔσαι ἡ πανολοβία ἐκείνη γενεά, εἰς ἣν ἀπόκειται
νὰ ἴδῃ πεπληρωμένον τὸ εὐτυχὲς ἀπὸ τινῶν χρό-
νων ἀρχὴν λαβὼν ἔργον τῆς Κυβερνήσεως, καὶ τὴν
Κωνσταντινοῦπολιν ἀπηλλαγμένην τοῦ ἐγγενοῦς
εἰς αὐτὴν δεινοῦ τῶν πυρκαϊῶν, δι' ἀναπεπτα-

μένων ὀδῶν, διὰ λιθοκτίσεων συνοικιῶν, διὰ περιοχῶν καὶ πλατειῶν εὐρυχώρων, διὰ μεγάλων πρὸ πάντων δεξαμενῶν καὶ . . . ἀφθόρου ὕδατος ;¹

ΔΙΑΘΗΚΗ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΟΥΧΟΥ

Ἐν Παρισίοις ἀπέθανε πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ὁ κ. Dupont. Ὁ προσηνοῦς καὶ ὁμιλητικοῦ χαρακτήρος γέρον εἶχε περιουσίαν ἐν μετρητοῖς δύο τοῦλάχιστον ἑκατομμυρίων, καὶ πρὸς τούτοις ἔπαυλιν ἐν Passy διὰ καλλιτεχνικῶν ἔργων κάλλιστα διακεκοσμημένην. Ἐπειδὴ ὁ κ. Dupont πρὸ ἐτῶν ἀπώλεσε τὴν σύζυγόν του καὶ οὔτε τέκνα, οὔτε συγγενεῖς εἶχεν, οἱ πολυπληθεῖς αὐτοῦ φίλοι ἦσαν φυσικῶς λίαν περίεργοι διὰ τὸ περιεχόμενον τῆς διαθήκης. Ἡ περιέργεια δὲ ἤυξησε, διότι ὁ κ. Dupont κατὰ τοὺς τελευταίους πρὸ τοῦ θανάτου του μῆνας, πρὸς ἀγαπητοὺς φίλους ὡς καὶ πρὸς ἀπομεμακρυσμένους συγγενεῖς ἐξεφράσθη, ὅτι θὰ μάθωσί ποτε μετὰ πόσης προσοχῆς προσεπάθησε νὰ φανῇ εὐγνώμων πρὸς πᾶσαν ἐπιδειχθεῖσαν αὐτῷ ἀληθῆ συμπαθειαν.

Ὁ κ. Dupont ἦτο πάντοτε φιλόξενος, φίλοι δὲ καὶ συγγενεῖς ἐν περιστάσειν ἀληθοῦς καὶ ἀναιτίου στενοχωρίας εὕρισκον αὐτὸν πάντοτε προθυμότατον καὶ γενναιοτάτον προστάτην.

Τεσσαράκοντα γυναῖκες καὶ ἄνδρες διαφόρου ἡλικίας ἔλαβον εὐθὺς μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ κ. Dupont πρόσκλησιν παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου Λ., τοῦ πολυετοῦς δικαστικοῦ συμβούλου του, ἵνα μεταβῶσι παρ' αὐτοῦ καὶ ἀκούσωσι κατὰ τὴν ἀξίωσιν τοῦ διαθέτου τὸ περιεχόμενον τῆς διαθήκης. Κατ' αὐτὴν εἶχον ἐγκαταστῆ γενικοὶ κληρονόμοι οἱ πτωχοὶ τῆς πόλεως τῶν Παρισίων, ἐλάβανον δὲ κατὰ τοὺς ὅρους τῆς διαθήκης ἐν ἑκατομμύριον τοῖς μετρητοῖς καὶ τὸ τίμημα τῶν πωλητέων κινήτων, ὅσα δὲν εἶχον διατεθῇ παρὰ τοῦ διαθέτου εἰς κληροδοτήματα.

Ἀπαντες καὶ οἱ τεσσαράκοντα, πρὸς οὓς ὁ κ. Dupont διετέλει εἰς φιλικὴν σχέσιν, ἐφιλοδωρήθησαν παρ' αὐτοῦ ἀφθόνως διὰ κληροδοτημάτων, ὁ δὲ ἀγαθὸς γέρον κατὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν δώρων εἶχε λάβει μετ' ἐπιμελείας ὑπ' ὅψιν τὰς κλίσεις καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν φίλων του.

Κυρία, ἥτις πολλὰκις ἐθαύμασε τὴν συλλογὴν τῶν πολυτίμων λίθων τοῦ κ. Dupont, ἔλαβε πολλοὺς λαμπροὺς ἐξ αὐτῶν, συγχρόνως δὲ καὶ τὸ ἀνάλογον ποσὸν ὅπως κατασκευάσῃ ἐξ αὐτῶν πολυτελῆ κοσμήματα. Νέος ζωγράφος ἔλαβεν ἐξ ἑκατῶν φράγκων ἵνα ταξιδεύσῃ εἰς Ἱταλίαν· εἰς φίλος τῶν καλῶν τεχνῶν μίαν εἰκόνα καὶ λαμπρὰ ὑέλινα ἀγγεῖα τῆς Βενετίας· εἰς ἀπομεμακρυσμένους συγγενεῖς ὅστις εἶχε μικρὸν κτήμα ἔλαβε τὰς ἀμάξας καὶ τοὺς ἵππους

τοῦ ἀποθανόντος· χίρα ἀξιωματικοῦ, ὡσαύτως ἐκ πλαγίου συγγενῆς τοῦ διαθέτου καὶ ζῶσα πενιχρῶς, ἔλαβε τὰ ἐπιπλα πρὸς διακόσμησιν τριῶν δωματίων, ἡ δὲ δεκαεπταετής κόρη τῆς ἐξ ἑκατῶν φράγκων ἵνα μορφωθῇ διδασκάλισσα μουσικῆς.

Ἀπαντα τὰ κληροδοτήματα ἦσαν κατὰ τὴν ἀξίαν σχεδὸν ἴσα, αἱ δὲ τεσσαράκοντα δωρεαὶ ὁμοῦ ἀνῆρχοντο εἰς 240,000 φράγκων.

Ἐν τῇ διαθήκῃ του εὐχαρίστει προσέτι ὁ κ. Dupont φίλους καὶ συγγενεῖς ἐξ ὅλης καρδίας διὰ τὴν φιλικὴν συμπάθειαν τὴν ὁποῖαν ἐπέδειξαν πρὸς αὐτόν, προσέθετε δὲ καὶ τὴν παράκλησιν ἵνα τηρήσωσιν αὐτοῦ φιλικὴν ἀνάμνησιν. Ὅτι καὶ τοὺς ὑπηρέτας πλουσιοπαρόχως ἐφιλοδώρησε δὲν εἶναι θαυμαστὸν, ἀφοῦ πάντοτε ἐπέδεικνυνεν ἀληθῆ φιланθρωπικὰ πρὸς αὐτοὺς αἰσθήματα.

Ἀφοῦ ἀνεγνώσθησαν τὰ κληροδοτήματα, ἔμαθον οἱ παρόντες ἐκ μιᾶς νέας παραγράφου τῆς διαθήκης, ὅτι ὁ κ. Dupont κατέθεσεν ἀκόμη κιβώτιον ἐν τῇ Τραπεζῇ τῆς Γαλλίας, περιέχον ἐν ἑκατομμύριον φράγκων, καὶ ὅτι προσεκαλοῦντο ἅπαντες οἱ κληροδόχοι ἵνα μετὰ ἔτος (τῇ 10 Δεκεμβρίου) εὐρεθῶσι καὶ πάλιν παρὰ τῇ συμβολαιογράφῳ. Οὗτος ἐμελλε τότε νὰ ἀνοίξῃ τὸ κιβώτιον, καὶ τότε θὰ ἐμάνθανεν εἰς τίνα ἐξ αὐτῶν προωρίσθη ὁ περιεχόμενος πλοῦτος.

Ἐκπληκτοὶ εἶδον ἀλλήλους οἱ κληροδόχοι. Τίς ἄρα ἦτο ἐξ αὐτῶν ὁ εὐτυχής; Ἐκ τοῦ γράμματός τῆς διαθήκης δὲν ἠδύνατό τις οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἔνδειξιν νὰ ἐξαγάγῃ, μετὰ διαφόρων δὲ αἰσθημάτων ἐξῆλθον τοῦ δωματίου τοῦ συμβολαιογράφου. Καί τινες μὲν ἐξ αὐτῶν ἦσαν εἰλικρινῶς εὐγνώμονες πρὸς τὸν κ. Dupont διὰ τὸ νέον τοῦτο δεῖγμα τῶν φιλικῶν αὐτοῦ διαθέσεων. Ἄλλοι δὲ ἐνόμιζον ὅτι ἐδικαιοῦντο νὰ λάβωσι σπουδαιοτέρας δωρεάς, καὶ δι' αὐτὸ ἐν ὀργῇ μετέβαινον εἰς τὰς οἰκίας των. Πόσον ἰδιότροπον εὕρισκον οἱ τοιοῦτοι τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ διαθέτου, τοῦ νὰ ἐμφανισθῶσι καὶ πάλιν παρὰ τῇ συμβολαιογράφῳ ἵνα ἐκτεθῶσιν ἴσως καὶ πάλιν εἰς τὴν δυσἀρέσκειαν νὰ ἴδωσι ἄλλον προτιμώμενον ἀντ' αὐτῶν. Ἀλλ' ἐὰν ἄλλη τις ῥήτρα τῆς διαθήκης ἔδιδεν εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐν καιρῷ ἐμφάνισιν σημασίαν, τότε; Ἐπρεπε ἐκὼν ἄκων νὰ ὑποβληθῇ καὶ εἰς τὴν διάταξιν ἵνα μὴ διακινδυνεύσῃ πιθανὸν μέγα κέρδος.

Ἡ εὐτυχεστάτη πάντων ἦτο ἡ Μαγδαληνὴ, ἡ νέα κόρη ἥτις ἔλαβεν ἐξ ἑκατῶν φράγκων ἵνα μορφωθῇ διδασκάλισσα μουσικῆς. Ἡ μήτηρ τῆς ἔπρεπε πάντοτε νὰ παλαίσῃ πρὸς φροντίδας, ὅπως διὰ τῆς εὐτελοῦς συντάξεως δυνήθῃ νὰ διατηρήσῃ ἀξιοπρεπῶς τὴν ἀπλὴν οἰκονομίαν τῆς, μολοντοὶ δὲ πρὸς τὸν κ. Dupont εἶχεν ἀπὸ μακρόθεν συγγένειαν, ἡ αἰδῶς ἐμπόδιζεν αὐτὴν νὰ ζητήσῃ βοήθειαν παρ' αὐτοῦ. Ἀξία λόγου δῶρα κατὰ τὸ νέον ἔτος ἦσαν τὰ μόνα τὰ ὁποῖα ἐλάμ-

1. Κωνσταντῖνου πόλις, ὑπὸ Σ. Δ. Βούζαντιου.

εκανε παρ' αὐτοῦ. Ἡ νέα κόρη, ἡ ὁποία εἶχεν ὠραίαν καὶ εὐστροφον φωνήν, ἐξεφράσθη ποτὲ ἐν παρόδῳ, ἀφοῦ ἔψαλεν ἀσματίον τι εἰς τὸν κ. Dupont, ὅτι θὰ ἦτο εὐτυχής ἐὰν τῇ ἦτο δυνατόν νὰ διαμορφώσῃ τὴν μουσικὴν τῆς φύσιν καιοῦτω παρασκευάσῃ εἰς ἑαυτὴν ἀνεξάρτητον ὑπαρξίν. Τοῦτο διετήρησεν ἐν τῇ μνήμῃ του ὁ φιλάνθρωπος κύριος, ἡ δὲ Μαγδαληνὴ νύχαρίσκει αὐτῷ ἀπὸ καρδίας οὐχὶ μόνον ὅτε ἔμαθε τὸ κληροδότημα, ἀλλὰ καὶ καθ' ἑκάστην ὅτε εὐθυμος ᾤξανε τὰς γνώσεις τῆς καὶ ἡγγίξε πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς.

Ἦτο ἔργον φυσικῆς εὐσεβείας ὅτε τὴν πρώτην αἰθρίαν Κυριακῆς πρωΐαν, ἔχουσα εἰς τὰς χεῖρας ὠραίαν ἀνθοδέσμην, μετέβη εἰς τὸ κοιμητήριον ἵνα κοσμήσῃ δι' αὐτῆς τὸν τάφον τοῦ εὐεργέτου τῆς. Ἀλλὰ πόσον ἐξεπλάγη τὸ κοράσιον εὐρὸν τὸν τάφον τοῦ πλουτοῦ ἀνδρὸς εἰς κατὰστασιν, ἡ ὁποία προφανῶς ἐμαρτύρει ὅτι ἀπὸ τῆς ταφῆς οὐδ' ἡ ἐλαχίστη ἐπιμέλεια ἐδαπανήθη ἐπ' αὐτοῦ.

Ἠρώτησε τὸν φύλακα τοῦ κοιμητηρίου, ὁ ὁποῖος ἐπετήρει τοὺς τάφους, ἐὰν οὐδεὶς φροντίζει περὶ τῆς διατηρήσεως τοῦ τελευταίου ἀναπαυτηρίου τοῦ ἀποθανόντος. Ἀλλ' οὗτος δὲν ἠδυνήθη νὰ τὴν πληροφορήσῃ· αὐτὸς τοῦλάχιστον δὲν ἔλαβεν οὐδεμίαν ἐντολήν.

Ἡ Μαγδαληνὴ μετέβη λοιπὸν εἰς τὸν συμβολαιογράφον, ὁ ὁποῖος εἶχε μετρήσει εἰς αὐτὴν τὸ κληροδότημα, καὶ τῷ κατέστησε γνωστὴν τὴν λυπηρὰν κατὰστασιν τοῦ τάφου. Ὁ κύριος οὗτος ἀπήντησε σείων τοὺς ὤμους ὅτι κ. Dupont ἐν τῇ διαθήκῃ του προϋνόησε ἀκριβέστατα περὶ πάσης μελλούσης δαπάνης, καὶ ὥρισε τὰ δι' ἐκάστην ἀναγκαῖα χρήματα. Διὰ τὴν ἐπιμέλειαν ὅμως τοῦ τάφου οὐτε διέταξε τίποτε, οὐτε ὑπάρχει τι χρηματικὸν ποσὸν διαθέσιμον.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς νέας κόρης ἐπληρώθησαν δακρύων· «Ὁχι», εἶπεν, «οὕτω δὲν πρέπει νὰ ἀναπαύηται ὁ ἀνὴρ, ὅστις παρεσκεύασε τόσας χαρὰς καὶ κατεπράυνε τόσας δυστυχίας· εἶναι καθήκον μου νὰ κοσμήσω τὸν τάφον καὶ νὰ ἐπιμεληθῶ αὐτοῦ».

Τὸ ἀξιαγάπητον κοράσιον ἐτήρησε τὸν λόγον του. Ἀπλοῦς σταυρὸς φέρων τὸ ὄνομα τοῦ ἀποβιώσαντος ἐκόσμηε μετ' ὀλίγον τὸν τάφον, ἣα δὲ, ἀμάραντος καὶ ῥόδα ἀνεφύησαν ὕστερον ἐπ' αὐτοῦ. Ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ μήτηρ μετέβαινον πολλάκις εἰς τὸν προσφιλεῖ γονόμενον αὐταῖς τόπον καὶ ἐκαθάριζον καὶ ἐκόσμουσαν τὸν μοναχικὸν τάφον.

Μετὰ παρέλευσιν τοῦ ἔτους τὸ παρὰ τῇ Τραπεζῇ κατατεθὲν κιβώτιον, περιέχον ἐν ἑκατομτύριον φράγκων, ἠνεφύθη ἐπὶ παρουσίᾳ πάντων τῶν κληροδόχων, εὐρέθη δ' ἐν αὐτῷ ἔγγραφόν τι ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ τοῦ Dupont ἔχον ὡς ἐξῆς·

«Δεκάκις ἴσως μετέβαλον τὴν διαθήκην μου χωρὶς ποτε νὰ μείνω εὐχαριστημένος. Εἰς ἃν ὑ-

πάρχει ἐμπειστευμένη μεγάλη περιουσία, οὗτος ἔχει καὶ ἠθικὰ καθήκοντα μεγάλης βαρύτητος. Ἐθεώρησα λοιπὸν ἐπιτετραμμένον μοι μέγα τῆς περιουσίας μου μέρος νὰ ἐμπιστευθῶ εἰς εὐγενεῖς χεῖρας καὶ τὸ ἐπ' ἐμοὶ νὰ φροντίσω ἵνα καὶ τοῦ λοιποῦ μετ' εὐλογίας διαχειρίζεται. Πολλὰ εὐπροσηγόρα στόματα ἐδήλωσαν θερμοτάτην πρὸς ἐμὲ στοργὴν καὶ ἐπέδειξαν φιλάνθρωποτάτην καρδίαν. Ἀλλὰ μόνος ὁ Θεὸς γνωρίζει τὰς καρδίας, ἐγὼ δὲ ἐκυμαινόμεν ἐν ἀμφιβολίαις. Πασῶν τῶν ἀρετῶν μία τῶν ἀγνωστάτων καὶ σπανιωτάτων ἐφάνη μοι πάντοτε ἡ τῆς εὐγνωμοσύνης· διὰ τοῦτο μηδεὶς μειδιάτω ἐὰν τὸ μέρος τῆς περιουσίας, τὸ ὁποῖον προσωπικῶς δι' εἰλικρινοῦς φιλοπονίας καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ ἀπέκτησα, καταλείπω μόνον εἰς εὐγνώμονα καρδίαν. Πάντας, ὅσοι προσήγγιζον εἰς ἐμὲ, ἐσπούδασα νὰ εὐχαριστῶ· ἐδικαιούμην λοιπὸν νὰ ἐλπίσω, ὅτι ἐν ἐκείνοις, οἵτινες πολλάκις ἤλθον πρὸς ἐμὲ καὶ πάντοτε φιλοφρόνως ἐγίνοντο δεκτοὶ παρ' ἐμοῦ, θὰ διεγείρετό ποτε ἡ ἐπιθυμία νὰ ἐπισκεφθῶσι τὸν τάφον, ὁ ὁποῖος ἐγκλείει πιστὸν φίλον.

»Κατὰ προτέραν μου διάταξιν ὁ τάφος μου θὰ μείνῃ ἀτημέλητος, βαίνων εἰς ταχείαν κατὰπτωσιν, ἐὰν μηδεὶς ἀντιλάβηται αὐτοῦ αὐθορμήτως. Εἰς τοὺς φίλους λοιπὸν, ὅσοι θὰ ἐτίμων τὴν μνήμην μου διὰ τῆς παροχῆς ἐπιμελείας τινὸς πρὸς τὴν τελευταίαν μου ἀνάπαυσιν, ἠθέλησα νὰ δώσω ἰδιαιτέρον δεῖγμα τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης μου. Ὅριζω λοιπὸν, ἐὰν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἀπὸ κοινοῦ μεριμνήσωσι περὶ τοῦ τάφου μου, ἵνα ἅπαντες διανεμηθῶσι τὸ ὑπάρχον ἑκατομμύριον φράγκων εἰς ἴσας μερίδας· ἐὰν δὲ εἷς μόνος μνησθῇ μου κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον, ἵνα οὗτος λάβῃ τὸ ὅλον. Ἐὰν ὅμως μηδεὶς τῶν κληροδόχων ἐντὸς ἔτους ἀπὸ τοῦ θανάτου μου προθυμηθῇ πρὸς τοιαύτην χάριν, τότε καὶ τὸ ἑκατομμύριον τοῦτο νὰ ἀποδοθῇ εἰς τοὺς κληρονόμους μου, τοὺς πτωχοὺς τῶν Παρισίων».

Ἡ πτωχὴ χρηστὴ Μαγδαληνὴ ἀπέκτησε πρὸς ἐκπληξίν τῆς τὸ ἀναμφήριστον ἀποκλειστικὸν δικαίωμα ἐπὶ τοῦ ἑκατομμυρίου φράγκων. Ἐδείχθη δὲ ἀξία κληρονόμος τοσοῦτον μεγαλοψύχου καὶ εὐσυνειδήτου ἀνδρός. Ὁ χρυσὸς ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῆς δὲν ἔμενε νεκρὸν μέταλλον, ἀλλὰ διέχευε πανταχόθεν εὐλογίαν.

(Gartenlaube).

Ἐν Ἐλευσίνι, ὅτε οἱ ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην στρατιῶται μαθόντες τὴν ἔλευσιν τοῦ Κιουταχῆ, ἤρχισαν νὰ λειποτακτῶσι, καὶ παρεκίνοῦν καὶ αὐτὸν νὰ φύγῃ, οὗτος ἀγανακτήσας, «Ὑπάγετε ὅπου θέλετε, ἀνέκραξεν, ὁ Καραϊσκάκης δὲν ἀφίνει τὴν θέσιν του. Καὶ ὅταν σὰς ἐρωτήσουν τί ἐκάματε τὸν ἀρχηγόν σας, μὴ δυσκολευθῆτε

ν' ἀποκριθῆτε ὅτι τὸν παρεδώσαμεν εἰς τὸν ἔχθρον, διότι δὲν συγκατένευσε νὰ λειποτακτήσῃ».

ΠΕΡΙΕΡΓΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΑΝΑΤΟΚΙΣΜΟΥ

Ἀπὸ φυλλαδίου τινὸς τοῦ γαλλικοῦ περιοδικοῦ Illustration ἀποσπῶμεν τὸ ἐξῆς περὶ ἀνατοκισμοῦ λίαν περιεργὸν πρόβλημα ἐκ διατριβῆς τοῦ διακεκριμένου ἀστρονόμου Flammarion.

Ὅποιον ἤθελεν εἶσθαι τὸ κεφάλαιον τὸ ἀποτελούμενον ἐκ τῶν συνθέτων τόκων πέντε λεπτῶν, κατατεθέντων ἅμα τῇ γεννήσει τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ;

Ἐὰν ὅλοι οἱ σιδηρόδρομοι τοῦ κόσμου ἦσαν κατεληγμένοι ὑπὸ φορτηγῶν ἀμαξῶν, δὲν ἤθελον ἐξαρκέσει νὰ μεταφέρωσι τὸ ποσὸν τοῦτο οὔτε εἰς ἄργυρον, οὔτε εἰς χρυσόν, οὔτε ἀκόμη εἰς τραπεζικὰ γραμμᾶτια. Ἐὰν αἱ Ἀλπεῖς καὶ τὰ Πυρηνναῖα συνίσταντο ἐκ καθαροῦ χρυσοῦ μόνον, πάλιν δὲν θὰ ἤρκουν νὰ προμηθεύσωσι τοιαύτην ποσότητα. Ἐὰν ὁλόκληρος ἡ γῆ τέλος ἦτον ὄγκος χρυσοῦ, μόλις ἤθελεν ἰσοδυναμεῖ πρὸς μικρὸν κλάσμα τοῦ μυθώδους τούτου ποσοῦ.

Ὅ λεπτὰ κατατεθέντα ἅμα τῇ γεννήσει τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πρὸς 5 % καὶ ἀνατοκίζόμενα εἰς διάστημα 1873 ἐτῶν θὰ ἀπετέλουν κεφάλαιον 243,516,800,000,000,000,000,000,000,000,000,000,000 φράγκων, ἥτοι 243 ἑνδεκακισεκατομμύρια, 516 δεκακισεκατομμύρια καὶ 800 ἑννεακισεκατομμύρια φράγκων.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐν χιλιόγραμμον χρυσοῦ ἰσοδυναμεῖ πρὸς 3,400 φράγκα, ἡ ἀνωτέρω ποσότης ἤθελε ζυγίζει 71,622,588,000,000,000,000,000,000,000,000,000,000, ἥτοι 71 δεκακισεκατομμύρια, 622 ἑννεακισεκατομμύρια, 588 δεκακισεκατομμύρια χιλιόγραμμα.

Ἀνωτέρω εἶπομεν ὅτι ἐν ὅλῃ ἡ γῆ ἦτο ἐκ χρυσοῦ δὲν θὰ ἤρκει πρὸς πληρωμὴν τοῦ ποσοῦ τούτου. Τῶντι ἡ γῆ, 3,000 λευγῶν διάμετρον ἔχουσα, ζυγίζει 5,875 ἑξακισεκατομμύρια χιλιόγραμμα. Ἐὰν δὲ ἦτο ἐκ χρυσοῦ, θὰ ἦτο τρεῖς καὶ ἡμίσειαν φορὰς βαρυτέρα, ἐπομένως θὰ ἐξύγιζε 20,562 ἑξακισεκατομμύρια χιλιόγραμμα. Διὰ νὰ ἀποτελεσθῇ ὅθεν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος καταπληκτικὸν κεφάλαιον πρέπει νὰ πολλαπλασιάσωμεν τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ἐπὶ 3,486,100,000.

Τὰ 243 ἑνδεκακισεκατομμύρια φράγκων ἅτινα ἤθελον παραχθῇ ἐκ τῆς καταθέσεως 5 λεπτῶν, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Τιβέρου θὰ ἀπετέλουν βάρος 71 δεκακισεκατομμυρίων χιλιόγραμμων χρυσοῦ, βάρος ἴσον πρὸς 12,190 ἑκατομμύρια φορὰς τὸ βάρος σφαίρας χρυσοῦ ἐχούσης τὰς διαστάσεις τῆς γῆς.

Ἐὰν λοιπὸν ὁ ἡμέτερος πλανήτης ἦτον ἐκ χρυσοῦ, διὰ νὰ ἀποτελέσωμεν τὴν ἀρκετὴν πρὸς

πληρωμὴν τοῦ κεφαλαίου τούτου ποσότητα θὰ εἶχομεν ἀνάγκην τριῶν δισεκατομμυρίων τετρακοσίων ὀγδοήκοντα ἐξ ὁμοίων σφαιρῶν.

Ἡ γῆ κατοικεῖται ὑπὸ 1,300 ἑκατομμυρίων ψυχῶν· ὅθεν ἕκαστος τούτων, ἀνὴρ, γυνή, παιδίον, ἤθελε λάβει μετὰ γενόμενον διαμερισμὸν τὸν στρογγύλον ἀριθμὸν τῶν 187,320,640,000 δισεκατομμυρίων φράγκων.

Ἐὰν τέλος ὑποθέσωμεν ὅτι πίπτει ἐξ οὐρανοῦ καθ' ἕκαστον λεπτὸν ὄγκος χρυσοῦ ἔχων τὰς διαστάσεις τῆς γῆς, ἤθελον πέσει 1440 καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ 526,070 κατ' ἔτος. Τούτου τεθέντος, ἵνα ἀποτελεσθῇ τὸ ὀλικὸν κεφάλαιον ἔπρεπεν ἡ πτώσις αὕτη νὰ ἐξακολουθήσῃ 6,626 ἔτη καὶ 8 μῆνας.¹

ΑΙ ΕΚ ΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΑΦΡΟΥ ΠΙΠΑΙ

Γενικῶς πιστεύεται ὅτι αἱ ὑπὸ τὸ ὄνομα θαλασσίου ἀφροῦ (σηπίου) περιζήτητοι πίπαι κατασκευάζονται πραγματικῶς ἀπὸ τὸν ἀφρὸν τῆς θαλάσσης, ἐν ᾧ ἡ ὕλη ἐξ ἧς γίνονται ὑπάρχει ἐν τῇ γῇ. Ἡ ὕλη αὕτη ἐν γένει εἶπείν δὲν εἶνε σπανία. Εὐρίσκεται καὶ πλησίον τῶν Παρισίων, καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ, ἐνθα ἀπὸ τοῦ 1830 μετὰ γάλα λατομεῖα θαλάσσης ἀφροῦ ἐργάζονται ἐν Ἑσκουσέ, Βαλακάς καὶ Τολεδό. Ἀλλὰ κυρίως μεγίστη ποσότης αὐτοῦ ἐξάγεται ἐκ τοῦ Στρούβ-σχάιτς καὶ τοῦ Ὁσλαβὰν ἐν Μορβίᾳ, ὅπου εὐρίσκεται μετὰξὺ παχέων στρωμάτων ὀφίτου. Ἐσχάτως δὲ καὶ ἡ Ῥωσσία ἤρχισεν ἐξάγουσα κἀλλιστον θαλάσσης ἀφρὸν ἐκ τῆς Κριμαίας· ἀλλ' ὁ ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας προερχόμενος εἶνε ὁ ἄριστος. Πρὸ τινων ἐτῶν εὐρέθησαν στρώματα καὶ ἐν Νέᾳ Ζηλανδίᾳ, ἐν Παταγωνίᾳ καὶ ἐν Παλαιᾷ Καλιφορνίᾳ, αἱ δ' ἀνακαλύψεις αὗται πιθανῶς θέλουσιν ἐπενέγκει ἐλάττωσιν τῆς μέχρι τοῦδε ὑπερόγκου τιμῆς αὐτοῦ.

Ἐν Ἑλλάδι σήπιον ἀπαντᾶται εἰς τὴν κατὰ τὸ χωρίον Οἱ Ἀγριοι Θεόδωροι θέσιν, πλησίον τῶν Θηβῶν καὶ πλησίον εἰς τὸ ἐν Εὐβοίᾳ χωρίον Ἀχμεταγᾶ, ἐν εἵδει ἀκανονίστων τεμαχίων ἢ βόλων, μεγέθους ἀπὸ τοῦ κοινοῦ μέχρι τοῦ ἰνδικοῦ καρύου. Περιλαμβάνεται ἐντὸς στρώματος συμφύρματός τινος, συγχειμένου ἐκ τιτανολίθου καὶ ὀφίτου λίθου, ἐξ οὗ καὶ πιθανῶς διὰ τῆς ἀποσυνθέσεως τοῦ τελευταίου τούτου λίθου παρήχθη. Εἰς τὴν διαληφθεῖσαν πλησίον τῶν Θηβῶν θέσιν ἐγένοντο ἐπὶ Βαυαροκρατίας διάφοροι ἐργασίαι καὶ ἐξωρύχθη δι' ὑπονόμων στοῶν ἱκανὴ ποσότης τοῦ ἐν λόγῳ ὀρυκτοῦ, ἀλλὰ μετὰ τινα ἔτη αἱ ἐργασίαι διεκόπησαν ἀποδειχθέντος σπανίζοντος τοῦ ὀρυκτοῦ καὶ μετρίας ποσότητος ὄντος.

Ὁ θαλάσσιος ἀφρὸς εἶνε ὀρυκτὸν, ἀνῆκον εἰς

1. Α. Α. Κωντακίδης: Βύρων.

τὸ εἶδος τῶν στεατιτῶν, τὸ γνωστότερον κοινῶς ὑπὸ τὸ ὄνομα *ξυγκόπετρα* (*pierre de lard*). Κατὰ τινα δὲ *χημικὴν ἀνάλυσιν*, περιέχει 50 τοῖς 100 πυριτικοῦ ὀξέος, 25 τοῖς 100 μαγνησίας καὶ 25 τοῖς 100 ὕδατος. Εἶνε πυκνὸς, πλήρης ἐξοχάδων· κοπτόμενος εἶνε γλισχρόδης, εἰς τὴν ἀφὴν λιπαρὸς καὶ κολλῶν εἰς τὴν γλῶσσαν. Τὸ εἶδον αὐτοῦ θάρος εἶνε 1,2-1,6, τὸ δὲ χρῶμα αὐτοῦ κυμαίνεται μεταξὺ κιτρίνου καὶ λευκοῦ υποφαίου.

Ἀκάθαρτος ὢν, τίθεται ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἀπορροφᾷ τὸ ὑγρὸν διὰ τῶν λεπτῶν αὐτοῦ πόρων μετὰ συριγμοῦ τινός. Καλεῖται δὲ θαλάσσης ἀφρός ἔνεκα τῆς ἐλαφρότητός του καὶ τοῦ γαλακτώδους αὐτοῦ χρώματος.

Αἱ *πίπαι*, ἀκατέργαστοι ἔτι ἐμβάπτονται εἰς μίγμα κηροῦ, ἐλαίου καὶ ἄλλων λιπαρῶν οὐσιῶν. Τὸ δὲ χρῶμα ὅπερ προσλαμβάνουσιν αὗται ὅταν καπνίζονται, προέρχεται ἐκ τῆς ἀπορροφήσεως ὑπὸ τοῦ ἀφροῦ τοῦ κηροῦ καὶ τοῦ ἐλαίου. Ἐν ᾧ δὲ ἡ βραδεία θερμότης τοῦ ἀνημμένου καπνοῦ ἐπιφέρει ξηρὰν ἀπόσταξιν τῶν λιπαρῶν οὐσιῶν, αὗται ἀφ' ἐτέρου ἐνόμηναι μετὰ τῆς ἀποστάξεως τοῦ καπνοῦ, διαχέονται ἐν τῇ καμίνῳ τῆς πίπας καὶ παράγουσι τοὺς ἐπαλλήλους ἐκείνους χρωματισμοὺς, οὓς μεγάλως ἐκτιμῶσιν οἱ καπνίζοντες. Τῶν δὲ κατωτέρων ποιότητων ἢ τῶν κακῶς κατεσκευασμένων *πιπῶν* ἡ χροιά προέρχεται ἐκ τῆς νικωτίνης μόνον, οὐχὶ δὲ ἐκ τοῦ κηροῦ· ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει δὲν ἔχουσι τὸν ὠραῖον καστανόχροα χρωματισμὸν, εἰς ὃν μεγίστην ἀποδίδουσιν ἀξίαν, ἀλλὰ μέλανά τινα ἀκάθαρτον· ἐκκρίνουσι δ' ἐνίοτε αἱ τοιαῦται *πίπαι* καὶ ἐλαϊώδη τινα οὐσίαν, καθιστώσαν αὐτὰς γλοιώδεις καὶ δυσώδεις.

Αἱ ἄρισται τῶν ἐκ θαλάσσης ἀφροῦ *πίπαι* κατασκευάζονται ἐν *Ruhla* καὶ *Βιέννῃ*. Κατασκευάζεται δ' ἐν πᾶσι τοῖς ἐργοστασίοις ἴσος περίπου ἀριθμὸς γνησίων καὶ ψευδῶν· αἱ τελευταῖαι γίνονται ἐκ τῶν ἀποτριμμάτων τοῦ ὀρυκτοῦ, κοπανιζομένων ἐν ἀγγεῖοις μεθ' ὕδατος, καὶ ἀλεθρομένων εἰτα δι' ἐπίτηδες μύλων.

Αἱ *πίπαι* αὗται ἔσχον ἀρκετὰ περίεργον τὴν ἀρχήν. Κατὰ τὸ ἔτος 1724 ἔζη ἐν Πέστη τῆς Οὐγγαρίας ὑποδηματοποιὸς Κάρλος-Κοβάτης καλούμενος, ὅστις διὰ τὴν μεγάλην του ἐπιδεξιότητα εἰς τὸ νὰ κατεργάζεται καὶ νὰ γλύφῃ τὸ ξύλον, εἶχεν ἔλθει εἰς σχέσεις πρὸς τὸν κόμητα Ἀνδράσην, πρόγονον τοῦ νῦν Ἀρχιγραμματέως τῆς Αὐστρουγγαρίας. Ἐπανελθὼν ποτε ὁ κόμης ἐκ τινος εἰς Τουρκίαν ἀποστολῆς, εἶχε φέρει μεθ' αὐτοῦ μέγα κομμάτιον ἀσπρίζοντος ἀργίλλου, ὅπερ τῷ εἶχε δωρηθῆ ἐκεῖ ὡς πρᾶγμα ἀξιοπερίεργον διὰ τὴν ἐλαφρότητά του. Τὸ κομμάτιον τοῦτο τὸ εἶδεν ὁ ὑποδηματοποιὸς, ἀμέσως δὲ συνέλαβε τὴν ἰδέαν ὅτι ἐκ τοιαύτης ὕλης θὰ ἠδύναντο κάλλιστα νὰ κατασκευάζωνται *πίπαι*, διότι καὶ ἡ κατεργα-

σία του εὐκόλος θὰ ἦτο καὶ, ἐπειδὴ τὸ σῶμα ἐκείνο εἶνε πορώδες, θὰ ἔπινε τὴν νικωτιανήν. Ἐθηκεν εἰς ἐκτέλεσιν τὸ σχεδιασθὲν καὶ κατεσκεύασε δύο *πίπας*, μίαν διὰ τὸν κόμητα καὶ μίαν δι' αὐτόν. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἐδόλυνε τὰς δύο αὐτὰς *πίπας* συγχὰ συνέβαινε νὰ κολλᾷ ἐπάνω τεμάχιον κηρίου, τὸ ὁποῖον μετεχειρίζετο διὰ νὰ κηρόνῃ τὴν κλωστήν, διὰ τῆς ὁποίας εἰργάζετο· ἀντὶ δὲ ἡ *πίπα* νὰ κηλιδοῦται ὡς ἐκ τούτου, ἐγίνετο, μάλιστα κατὰ τὰ μέρη ὅθεν ὁ κηρὸς εἶχε διέλθει, στιλπνὴ καὶ ἀπέντα ἀνοικτὸν φαῖον χρῶμα ἀντὶ τοῦ προτέρου ἀλαμποῦς λευκοῦ. Ὡς βλέπετε, ὁ ὑποδηματοποιὸς εἶχεν ἀνακαλύψει, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, τέχνην, ἥτις πολλοὺς ἔκοπτε ἐπλούτισε.

Ἡ πρώτη ἐκ σηπίου *πίπα*, ἣν κατεσκεύασεν ὁ Κοβάτης, εἶνε κατατεθειμένη εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Πέστης.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΜ. ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

33.—Διὰ τί ἄμα ῥιψόμεν τεμάχιον σακχαρώς ἐντὸς ποτηρίου ὕδατος ἐξέρχονται φυσαλίδες ἀπὸ τῆς σακχαρώς, διαπερῶσι τὸ ὕδωρ καὶ διαρρήγνυνται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ;

Διότι ἡ *σάκχαρις* εἶνε ὕλη πορώδης, τουτέστι μεταξὺ τῶν μορίων αὐτῆς ὑπάρχουν ὅσαι πλήρεις ἀέρος. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ὕδωρ εἶνε πυκνότερον τοῦ ἀέρος, εἰσέρχεται εἰς τὰς ὀπὰς ταύτας καὶ διώκει τὸν ἀέρα, ὅστις ἔνεκα τῆς εἰδικῆς του ἐλαφρότητος ἀνέρχεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν καὶ διασκορπίζεται εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν.

34.—Διὰ τί τὸ πῦρ διατηρεῖται ὑπὸ τὴν στάκην;

Διότι ὁ ἀήρ, εἰσερχόμενος διὰ τῆς στάκτης ἐν μικρᾷ ποσότητι, παρέχει εἰς τὸ πῦρ τὸ δξυγόνον του καὶ τὸ διατηρεῖ· ἐπειδὴ ὅμως τὸ δξυγόνον εἶνε ὀλίγον, ἀπαιτεῖται πολὺς χρόνος διὰ νὰ καταναλωθῇ ὅλον τὸ πῦρ.

Τὰ ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως

ΕΘΝΙΚΑ ΑΣΜΑΤΑ

Κατὰ τὰς δουλικὰς ἡμέρας τῆς Ἑλλάδος ἡκουέ τις ἀδόμηνα καὶ κατὰ τὰς ἐσχατίας τῆς Ἑλλάδος τὸν «Θούριον» τοῦ Ῥήγα, τὸ «Παῖδι» τῶν Ἑλλήνων τί καρτερεῖτε; τ' ἄρματα πιάστε, ἦλθε καιρὸς» τοῦ Στεφάνου Κανέλλου, τὸ «Ὡς πότε παλληκάρια» τοῦ Κοκκινιάκη, κλπ. Τὰ ἄσματα ταῦτα, ἅτινα καὶ τῶν νηπίων τὰ χεῖλη ἐφέλλισαν ἐνθουσιῶντα ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν, ἀνέφλεγον τὸν πρὸς τὴν πατρίδα ἔρωτα καὶ ἐπέσπευδον τὴν ὥραν τῆς ἐκρήξεως.

Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἐπαναστάσεως, ἀρχὰς δὲ τοῦ χειμῶνος, διηγεῖται ὁ κ. Α. Α. Χ. Ἀναργύρου εἰς τὰ «Σπετσιώτικα» του, παῖς ἔτι ἐγὼ, προσελήφθην παρὰ τοῦ ἐμοῦ πατρὸς καὶ τοῦ θείου καὶ μετέβην ἐπὶ ἀλιάδος εἰς τὸν λιμένα Μάσητος, ἀπέναντι τῆς ἀρκτώας ἄκρας τῆς νήσου Σπετσῶν, κείμενον ἐν τῇ Ἐρ-

μιονίδι, πρὸς ἐπιθεώρησιν τοῦ πατρῷου πλοίου *Περικλέους*, προσωρισμένου τότε ἐκεῖ ἐν ἀφοπλισμῷ. Ἦτο σχεδὸν ἐσπέρα καὶ οἱ ἰδιοκτῆται διέταξαν τὰ τοῦ δείπνου· τούτων δ' ἐτοιμασθέντων, κατεκλίθημεν εἰς τὸ δειπνήσαι. Σοβαροὶ ἦσαν οἱ γονεῖς, ἡ δὲ ἡσυχία τοῦ ὄρμου, ἡ ἔκτακτος ἐμφάνισίς μου εἰς πολεμικὸν πλοῖον ἐκράτουν καὶ ἐμὲ σύννου καὶ σιωπηλόν. Ὑπηρετεῖ δ' ἐν τῷ δωματίῳ τῆς ἐστιάσεως συνομηλῆς μ' ἐμὲ νεανίας (δικταετής), γοργότατα μὲν τὰ προσταττόμενα ἐκτελῶν, προθυμότατα δὲ τὴν κανουμένην φιάλην ἀναπληρῶν ἐκάστοτε. Μόλις δλίγους ἀνταλλάξαντες λόγους οἱ συνδικαιτυμόνες μ' ἐρώτησαν περὶ τὸ πέρασ τοῦ δείπνου, ἂν γνωρίζω ἐθνικὰ ἔθματα· τοὺς ἀπῆντησα ἀφελῶς, οὐχί. Τί λοιπὸν μανθάνεις εἰς τὸ σχολεῖον; μὲ λέγει ὁ πατὴρ θυμοειδῶς πως· τὸν Λουκιανόν, πᾶν μὲν ἐπεπαύμην εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶν ἔτι τὴν ἡλικίαν πρόσηθος ὢν κτλ.» Ἐφάνην παραδόξως ἀκατάληπτος καὶ εἰς τοὺς δύο· στρέψας τότε ἀμέσως ὁ πατὴρ τὸ πρόσωπόν του πρὸς τὸν ζωηρῶς ὑπηρετοῦντα παῖδα, «Σὺ δὲ τί ἠξεύρεις; τὸν ἐρωτᾷ, γνωρίζεις τραγούδια τῆς ἐπαναστάσεως; — Μάλιστα, ἀπῆντησεν ὁ νεανίας.—Λέγε, λοιπὸν», ῥαγδαῖοι τὸν εἶπον καὶ οἱ δύο διὰ μιᾶς φωνῆς πρὸς αὐτὸν ἀμέσως ἐπιστήσαντες τὰ ὅμματα πρόκριτοι· ὁ δὲ ἐκχύσας τρομερὰν τραγουδίου φωνὴν διασαλπίζει πλατυστόμως·

Φίλοι μου συμπατριῶται,
Δούλοι νᾶμεθα ὡς πότε
Τῶν ἀγρεῖων Μουσουλμάνων,
Τῆς Ἑλλάδος τῶν τυράννων! κτλ.

Δίχως νὰ χάσῃ μήτε στιγμήν, μεταστρέψας τότε πρὸς ἐμὲ ἐκθαμβὸν διὰ τοῦ νεανίου τὴν τὸλμην καὶ τὰς γνώσεις, ὁ πατὴρ μὲ δίδει ἐν ῥάπισμα ἀπὸ τὰ σπανιώτατα.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * * Ἄν ὑπάρχῃ τι, τὸ ὁποῖον διδάσκει ἀσφαλῶς ἡ ἱστορία, εἶναι ὅτι ἡ χάρις, ἡ εὐφυΐα, ἡ ἀνδρεία, ἡ τύχη καὶ αὐτὴ ἡ περιουσία δὲν εἶναι ἀγαθὰ ἀληθῆ εἰ μὴ καθ' ὅσον ρυθμίζονται ὑπὸ τοῦ ἠθικοῦ αἰσθήματος. Τὸ ἠθικὸν αἶσθημα εἶναι ἐν τῷ βίῳ ὅ,τι τὸ αἶσθημα τοῦ καλοῦ εἶναι ἐν τῇ τέχνῃ. Καὶ καθὼς ἐκ καλλίστης ὕλης δύναται νὰ σχηματισθῇ σφόδρα ἀπειρόκαλον ἔργον, οὕτω ἐκ καλλίστων προτερημάτων δύναται νὰ προκύψῃ κακοηθέστατος ἄνθρωπος. (Κ. Παπαρρηγόπουλος.)

* * * Θὰ ἤθελες νὰ εἶσαι βασιλεὺς; Κακὴ φιλοδοξία κατὰ τὴν γνώμην μου· ἐὰν ὅμως τὸ ἐπιθυμῇς διακαῶς, τίς σὲ ἐμποδίζει νὰ λάβῃς ἐν σκῆπτρον; Ἐχεις ὀλόκληρον βασίλειον ἐντὸς τοῦ ἑαυτοῦ σου· βασίλευσε, καὶ πρὸ πάντων κυβέρνησε φρονίμως τὰ πάθη σου. (Gellert.)

Η ΕΠΑΝΟΔΟΣ

Ἐρρόδις· ἡ ἀνατολὴ καὶ ξημερὸν· ἡ δόσι·
Πυροχαράζουν τὰ βουνὰ κι' ὁ αὐγερινὸς τραβιέται,
Πᾶν τὰ πουλάκια 'ς ταῖς βοσκαῖς κι' ἡ ὄμορφαις 'ς τὴ βρούσι,
Βγαίνω κι' ἐγὼ κι' ὁ μαυρὸς μου μὲ τὰ λαγωνικά μου,
Βαίσκω μία κόρη πόπλενε σὲ μαρμαρένια γούρνα,
Τὴ χαιρετάω, δὲ μοῦ μιλεῖ, τῆς κρένω, δὲ μοῦ κρένει·
«Κόρη γὰ βγάλε μας νερό, τὴν καλὴ μοῖρα νᾶχης,
Νὰ πιῶ κι' ἐγὼ κι' ὁ μαυρὸς μου καὶ τὰ λαγωνικά μου.»
Σαράντα σίκλους ἔδωκε, 'ς τὰ μάτια δὲν τὴν εἶδα,
Κι' ἀπάνω 'ς τοὺς σαράντα θυτὴ βλέπω δακρυσμένη.
«Γιατί δακρύξεις λυγρὴ καὶ βαρυστασενάξαι;
Μήνα πεινᾷς, μήνα διψᾷς, μήν ἔχῃς κακὴ μάνα;
«Μήτε πεινῶ, μήτε διψῶ, μήτ' ἔχω κακὴ μάνα»·
ἔβλεπε μου κι' ἂν ἔδωκε καὶ ἂν βαρυστασενάξω,
Τὸν ἄνδρα 'χω 'ς τὴν ξενιτειά, ἔδω καὶ δέκα χρόνους,
Κι' ἀκόμη τρεῖς τὸν καρτερῶ, πέντε τὸν παντεχνάινω,
Κι' ἀπὲ θὰ κόψω τὰ μαλλιά, καλόγηρα θὰ νὰ γένω,
Θὰ πάγω σ' ἔρημα βουνά, νὰ στήσω μοναστήρι,
Ἐκεῖν νὰ τρώγ' ἡ ξενιτειὰ κι' ἐμὲ τὰ μαῦρα ῥάσα.»
«Κόρη ὁ καλὸς σου πέθανε, κόρη ὁ καλὸς σου 'χάθη,
Κι' ἐγὼ παπᾶδες πλέρωσα κι' εἶπε νὰ μὲ πλερώσῃς,
Κ' ἐγὼ κάμα τὰ κλύδα κι' εἶπε νὰ τὰ πλερώσῃς,
Τὸν ἔδωκα κι' ἕνα φιλὶ κι' εἶπε νὰ μοῦ τὸ δώσῃς.»
«Ἐσ' ἂν παπᾶδες πλερώσῃς, διπλά νὰ σὲ πλερώσω,
Κι' ἂν ἔκαμες τὰ κλύδα, διπλά νὰ σοῦ τὰ δώσω,
Μὰ γὰ τ' ἐκεῖνο τὸ φιλὶ, τρέχα καὶ γύρευέ το.»
«Κόρη μου 'γὼμ' ὁ ἄντρας σου, ἐγὼμαι κι' ὁ καλὸς σου.»
«Πές μου σημάδια τοῦ σπιτιοῦ, καὶ τότε σοῦ πιστεύω.»
«Ἐχεις μηλιά 'ς τὴν πόρτα σου καὶ κλῆμα 'ς τὴν ἀυλὴ σου,
Κ' ἔχεις καὶ μὲ τὰ χεῖρά σου μὴ λείμονιά φτειμένη.»
«Κάποιος κακὸς μου γείτωνας σοῦ ἔπε καὶ τὰ ξέρεῖς·
Πές μου σουσοῦμια τοῦ χορμιοῦ, καὶ τότε σοῦ πιστεύω.»
«Ἐγὼ εἶπα 'ς τὰ στήθια σου κι' εἶπα 'ς τὴν ἀμασκάλη,
Κι' ἀνάμεσα 'ς τὰ δυὸ βουζιά τ' ἀντροῦ σου φυλαχτάρι.»
«ἔβλεπε μου σ' εἶσ' ὁ ἄντρας μου, ἐσὺ σαί κι' ὁ καλὸς μου.»

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Ποῖα τὰ κατὰλληλα ὡς πρὸς παραγωγὴν
καλῶν ὀρνίθων.

Οἱ περὶ τὴν ὀρνιθοτροφίαν ἀσχολούμενοι παρατήρησαν, ὅτι οἱ νεοσσοὶ τῶν ὀρνίθων ἢ ἀλεκτρονίδων καὶ οἱ τῶν λοιπῶν οἰκιακῶν πτηνῶν, τοῦ φύου ἐξεληθόντες ἔχουσι βάρους κατὰ $\frac{1}{3}$ ὀλιγώτερον τοῦ βάρους τοῦ φύου, ἤτοι $\frac{2}{3}$ διὸ συνεπέραιον λογικῶς, ὅτι τὸ μέγεθος τῶν ὀρνίθων ρυθμίζεται κατὰ τὸ μέγεθος τοῦ φύου. Ἐάν τις λοιπὸν θέλῃ νὰ παραγάγῃ βαρεῖς καὶ εὐτραφεῖς νεοσσοὺς μέλλοντας βραδύτερον ν' ἀναπτυχθῶσιν ἀναλόγως τῆς ἰσχύος τῆς βρεφικῆς αὐτῶν ἡλικίας, πρέπει νὰ ἐκλέγῃ πρὸς ἐπωασμὸν τὰ βαρύτερα ὡά. Ἐκαστον ὦν φαίνεται θεδαίως ὁμοιον πρὸς ἕτερον· ὡς πρὸς τὸ βάρους ὅμως καὶ τὸ μέγεθος διαφέρει οὐσιωδῶς. Ἐνῶ δὲ ἐκ τῶν μικρῶν ὦων 16 μόνον ἀποτελοῦσι βάρους 186 δραμίων, ἐκ τῶν μεγάλων ἀρκοῦσι μόνον 7 τῶν τελευταίων ἐπομένως οἱ νεοσσοὶ θὰ ἐξέλθωσι κατὰ τὸ διπλάσιον μεγαλείτεροι, ὅπερ εἶναι οὐσιωδέστατον διὰ τὴν ὀρνιθοτροφίαν, διότι εἶναι ἀναντίρρητον, ὅτι τὰ ζῶα τὰ κατὰ τὴν νεαρὰν αὐτῶν ἡλικίαν ἰσχυρὰ ὄντα καὶ βραδύτερον δεικνύουσι μείζονα γονιμότητα καὶ ἀνάπτυξιν εὐρώστων ἀπογόνων.